

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

Rodinná farma s regionálními produkty v malé obci

Veronika Kripnerová

© 2021 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Veronika Kripnerová

Hospodářská politika a správa
Podnikání a administrativa

Název práce

Rodinná farma s regionálními produkty v malé obci

Název anglicky

Family farm with regional products in a small village

Cíle práce

Cílem této bakalářské práce bude charakterizovat základní pojmy venkovského hospodaření a činnost jedné rodinné farmy. Vybranou farmou se pro tuto práci stala Farma Bláto v obci Bláto, která je částí města Uhlířské Janovice ve Středočeském kraji na Kutnohorsku.

Hlavní cíl bude naplněn pomocí těchto dílčích cílů – vymezení terminologie související s řešeným tématem, prezentace vybrané lokality (obce a farmy), charakteristika konkrétní vybrané farmy – Farmy Bláto a vyhodnocení dotazníkového šetření pro obyvatele obce, ve které se farma nachází.

Metodika

Bakalářská práce se bude skládat ze dvou částí – teoretické a praktické.

V teoretické části práce budou definovány základní pojmy související s řešenou problematikou. Například venkov, venkovská obec, malá (rodinná) farma, regionální produkt, hospodaření na venkově, ekologické zemědělství, agroturistika a soutěže "Vesnice roku" a "Farma roku".

Praktická část bude složena z části popisné – zaměřené na vybranou obec a farmu – její historii, charakter – chov zvířat, produkci a akce pro veřejnost, které farma pořádá. Druhá část praktické části bude vlastní výzkum – sociologické šetření pomocí dotazníků zaměřené na místní obyvatele. Zda farmu znají, nakupují regionální výrobky vyrobené na farmě, jestli již navštívili nějakou akci pro veřejnost a jestli považují farmu za objekt, který přispívá k rozvoji jejich obce. Na základě odpovědí z dotazníků budou vytvořeny grafy, vyhodnocení výsledků dotazníkového šetření a celkové shrnutí.

Doporučený rozsah práce

40-60 stran

Klíčová slova

venkov, rozvoj venkova, rodinná farma, chov, regionální produkt, akce pro veřejnost

---

Doporučené zdroje informací

MAJEROVÁ, V. – HEROVÁ, I. *Český venkov 2008 : proměny venkova*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2009.

MOUDRÝ st., Jan; MOUDRÝ ml., Jan; CHOVANEC, Tomáš; HUDCOVÁ, Eliška. *Malofaremní hospodaření*. Olomouc: Bioinstitut, o.p.s., 2019. ISBN: 978-80-87371-36-7 (brožovaná)

PĚLUCHA, Martin a kolektiv. *Rozvoj venkova v programovacím období 2007-2013 v kontextu reforem SZP EU*. Praha: IREAS, Institut pro strukturální politiku, o.p.s., 2006. ISBN: 80-86684-42-3

RNDr. PERLÍN, Radim. *Venkov, typologie venkovského prostoru – odborný text*

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Pavlína Zrůbková

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 10. 3. 2021

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 10. 3. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 11. 03. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Rodinná farma s regionálními produkty v malé obci" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.března 2021

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala Ing. Pavlíně Zrůbkové za odborné vedení při zpracování této bakalářské práce, že přijala mé téma a také za její čas a vstřícnost při konzultacích k tomuto tématu.

Dále děkuji členovi předsednictva Asociace soukromého zemědělství ČR Ing. Stehlíkovi a pracovníci kanceláře ASZ ČR za poskytnutí materiálů k malým a středním rodinným farmám.

Poděkování patří také zaměstnankyni Městského úřadu Uhlířské Janovice a nejstaršímu pamětníkovi z obce Bláto za informace o historii bývalého statku.

Rodinná farma s regionálními produkty v malé obci

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá tématem "Rodinná farma s regionálními produkty v malé obci". Na začátku v teoretické části dojde k vysvětlení několika základních pojmů, které s tématem práce souvisí. V praktické části se zaměřuji na popis konkrétní lokality, kde se farma nachází a její historii. Dále se zabývám hospodařením na rodinné farmě "Farma Bláto" v obci Bláto, která je částí města Uhlířské Janovice. Vyhodnocuji samotné dotazníkové šetření, kterým zjišťuji od obyvatel obce informace. Zaměřuji se na dotazy, jestli farmu znají a zda využívají prodeje regionálních výrobků. Otázky jsou kladeny na návštěvnost farmou pořádaných akcí a v neposlední řadě obyvatelé odpovídají, jestli považují farmu jako přínos pro rozvoj jejich obce a projevují spokojenost či nespokojenost s větší návštěvností obce během víkendových akcí.

Klíčová slova: venkov, rozvoj venkova, rodinná farma, chov, regionální produkt, akce pro veřejnost

Family farm with regional products in a small village

Abstract

The theme of this bachelor's thesis is the „Family farm with regional products in a small village“. At the beginning, a theoretical part explains several basic terms concerned with theme of the thesis. A practical part describes a location where the farm is situated as well as the farm's history. Further, I elaborate on the economics of the family farm „Farma Bláto“ in Bláto municipality that is a part of Uhlířské Janovice town. The practical part of the thesis also evaluates a survey based on questionnaire submitted to citizens of the municipality. I concentrate on sort of questions such as whether the citizens are aware of the farm's existence or whether they make use of the sale of the regional products. The questions further relate to the events at the farm and their attendance and last but not least, the citizens respond whether they are content in their municipality and whether they consider the farm contributive for the development of their municipality.

Keywords: countryside, countryside development, family farm, breeding, regional product, events for the public

Obsah

1 Úvod	10
2 Cíl práce a metodika	11
2.1 Cíl práce	11
2.2 Metodika.....	11
3 Teoretická část - vysvětlení pojmů	12
3.1 VENKOV	12
3.1.1 Venkov a venkovská obec	12
3.1.2 Venkovské sídlo.....	15
3.1.3 Výhody a nevýhody života na venkově.....	16
3.1.4 Soutěž "Vesnice roku" - v programu obnovy venkova.....	17
3.2 ZEMĚDĚLSTVÍ	20
3.2.1 Zemědělské hospodaření.....	20
3.2.1.1 Živočišná výroba	20
3.2.1.2 Rostlinná výroba.....	21
3.2.2 Zemědělské podniky	21
3.2.2.1 Menší zemědělci	22
3.2.3 Malá (rodinná) farma	25
3.2.3.1 Přínos a význam rodinných farem.....	25
3.2.4 Ekologické zemědělství	27
3.2.4.1 Specifika chovu zvířat v ekologickém zemědělství	28
3.2.5 Regionální produkt.....	29
3.2.6 Agroturistika (venkovská turistika)	30
3.2.7 Soutěž "Farma roku"	32
4 Praktická část	33
4.1 Uhlířské Janovice	33
4.1.1 Historie.....	34
4.1.2 Bláto	35
4.2 Farma Bláto	37
4.2.1 Historie statku na Blátě.....	40
4.2.2 Založení Farmy Bláto	40
4.2.3 Chov zvířat.....	41
4.2.4 Produkce	43
4.2.5 Akce pro veřejnost	46
4.2.6 Možnosti dalšího rozvoje farmy	48

5	Dotazníkové šetření.....	50
5.1	Metodika výzkumu.....	50
5.2	Výsledky dotazníkového šetření	50
5.3	Vyhodnocení dotazníkového šetření	59
6	Závěr.....	60
7	Seznam použitých zdrojů	62
7.1	Knižní zdroje, brožury a odborné články	62
7.2	Internetové zdroje.....	63
8	Přílohy	66
8.1	Dotazník pro obyvatele obce.....	66

Seznam obrázků

- Obrázek č. 1 - Pohled na Uhlířské Janovice (Turistická vizitka)
- Obrázek č. 2 - Mapa s umístěním Farmy Bláto
- Obrázek č. 3 - Mapa s umístěním Farmy Bláto mezi okolními obcemi
- Obrázek č. 4 - Logo Farmy Bláto
- Obrázek č. 5 - Krávy plemene Brown Swiss chované na Farmě Bláto
- Obrázek č. 6 - Sýr z Farmy Bláto
- Obrázek č. 7 - Koloniál na statku

Seznam grafů

- Graf č. 1 - Znalost Farmy Bláto
- Graf č. 2 - Koloniál na statku
- Graf č. 3 - Výrobky z Farmy Bláto
- Graf č. 4 - Návštěvnost akcí pro veřejnost
- Graf č. 5 - Děti a akce na Farmě Bláto
- Graf č. 6 - Akce pro veřejnost a jejich přínos pro obec
- Graf č. 7 - Farma Bláto a rozvoj obce
- Graf č. 8 - Víkendová návštěvnost obce

1 Úvod

Jako téma své bakalářské práce jsem si vybrala rodinnou farmu Bláto u Uhlířských Janovic ve Středočeském kraji, jelikož jsem ji již několikrát navštívila a oceňuji, jak se v průběhu let rozvíjí chov mléčného skotu a dalších zvířat a rozšiřují sortiment svých regionálních výrobků. Za účelem zvelebení farmy renovují staré budovy a zároveň přicházejí s nápady na další aktivity pro veřejnost.

V současné době se rodinné farmy zaměřují na prodej svých výrobků a produktů. Tento směr se stal moderním. Lidé mají větší zájem o bioprodukty z regionů. Osobně tento trend považuji za pozitivum. Farmy každoročně pořádají řadu společenských akcí pro veřejnost, v rámci kterých návštěvníci poznají život na venkově, mohou ochutnat speciality z místního chovu jako jsou například sýry, mléko a jogurty. Pro malé děti je návštěva farmy, kde vidí zvířata zblízka, velkým přínosem - mohou poznat, jak se zvířata chovají ve svém přirozeném prostředí a jak funguje jejich chov. Po návštěvě farmy je zřejmé, že nabízené výrobky a produkty jsou kvalitnější oproti běžně nabízeným v obchodních řetězcích. Výrobky jsou vyráběny z kvalitního mléka z pastvy v režimu ekologického zemědělství. Při jejich produkci je šetrněji zacházeno se zvířaty a celkově s přírodou. Koupí návštěvníci podporují místní farmáře.

Výrobky Farmy Bláto si lidé mohou koupit v jejich obchůdku na farmě, který si sami vybudovali a nazvali ho "Koloniál na statku". Otevřeno mají pro veřejnost každý pátek od 15 hod. do 18 hod. a sobotu od 11 hod. do 17 hod. Pozitivní je také to, že jejich produkty lze koupit i v partnerských prodejnách v Praze nebo na farmářských trzích. Ochutnat je můžete pak i v řadě pražských hotelů, restaurací, vinoték nebo cateringových společnostech - stávají se součástí mnoha jídelních menu.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem této bakalářské práce bude charakterizovat základní pojmy venkovského hospodaření a činnost jedné rodinné farmy. Vybranou farmou se pro tuto práci stala Farma Bláto v obci Bláto, která je částí města Uhlířské Janovice ve Středočeském kraji na Kutnohorsku.

Hlavní cíl bude naplněn pomocí těchto dílčích cílů - vymezení terminologie související s řešeným tématem, prezentace vybrané lokality (obce a farmy), charakteristika konkrétní vybrané farmy - Farmy Bláto a vyhodnocení dotazníkového šetření pro obyvatele obce, ve které se farma nachází.

2.2 Metodika

Bakalářská práce se bude skládat ze dvou částí - teoretické a praktické.

V teoretické části práce budou definovány základní pojmy související s řešenou problematikou. Například venkov, venkovská obec, malá (rodinná) farma, regionální produkt, hospodaření na venkově, ekologické zemědělství, agroturistika a soutěže "Vesnice roku" a "Farma roku".

Praktická část bude složena z části popisné - zaměřené na vybranou obec a farmu - její historii, charakter - chov zvířat, produkci a akce pro veřejnost, které farma pořádá. Druhá část praktické části bude vlastní výzkum - sociologické šetření pomocí dotazníků zaměřené na místní obyvatele. Zda farmu znají, nakupují regionální výrobky vyrobené na farmě, jestli již navštívili nějakou akci pro veřejnost a jestli považují farmu za objekt, který přispívá k rozvoji jejich obce. Na základě odpovědí z dotazníků budou vytvořeny grafy, vyhodnocení výsledků dotazníkového šetření a celkové shrnutí.

3 Teoretická část - vysvětlení pojmů

Na úvod bakalářské práce - v teoretické části jsou charakterizovány základní pojmy, které souvisí s tématem práce. Mezi pojmy jsem zahrнула venkov, venkovskou obec, venkovské sídlo, výhody a nevýhody života na venkově, živočišnou a rostlinou výrobu, malou (rodinnou) farmu, regionální produkt, ekologické zemědělství, agroturistiku a soutěže "Vesnice roku" a "Farmu roku".

3.1 VENKOV

3.1.1 Venkov a venkovská obec

Venkovskou obec lze definovat jako prostor, kde se nachází venkovská sídla a domy a zároveň zahrnuje i krajinu. Pojem venkov tak zahrnuje zastavěné i nezastavěné území. Pro venkov je charakteristická také nižší hustota zalidnění. Od měst se liší architekturou, stylem života, kulturou, způsobem obživy, ale i volnočasovými aktivitami. Můžeme zde pozorovat větší sociální soudržnost, jelikož lidé se na vesnicích více znají a mají lepší sousedské vztahy.

Základním kritériem, které určuje obec je počet obyvatel, nejčastěji byla používána hranice 2000 obyvatel, tu však nahradila hranice 3000 obyvatel, která je také podmínkou, aby se mohla obec stát městem. Typické pro obce jsou menší domy a stavení - ve většině případů rodinné domy, důležitým centrem obce bývá náměstíčko nebo náves s kostelem, místní malý obchod a hospoda. Hlavním představitelem obce je starosta, který obec i navenek zastupuje. Vrcholným orgánem je zastupitelstvo.

Podle Radima Perlína můžeme venkov definovat takto: "Obecně lze venkov definovat jako prostor, který zahrnuje jak krajinu, tak i venkovská sídla. Pojem venkov tedy integruje jak nezastavěné území tak i zastavěné území malých sídel – vesnic. Pro venkov jsou charakteristické menší intenzity sociálně ekonomických kontaktů, menší hustota vazeb mezi jednotlivými subjekty, které se ve venkovském prostoru pohybují. Venkov je kontinuálně vymezený prostor.

Pro konvenční vymezení venkova se často používají ukazatele hustoty zalidnění. Hustotou zalidnění chápeme počet obyvatel vztahený k jednotce prostoru, zpravidla k 1 km². Pro potřeby vymezení venkovského prostoru ve státech EU se zpravidla používá vymezení venkova jako území s hustotou obyvatelstva do 100 obyv./km². Při takovém vymezení je ovšem klíčové, za jaké jednotky budeme hustotu zalidnění počítat. V případě, že budeme uvažovat obyvatelstvo v dostatečně malých územních jednotkách například v katastrálních územích, tak nepochybně vymezíme území, malých katastrů, která budou mít hustotu zalidnění větší než požadovaných 100 obyv./km², v případě velkých jednotek například okresů nebo dokonce krajů se může stát, že celé okresy včetně okresního města nebo kraje budou charakterizovány jako venkovské. Všechny okresy Jihočeského kraje s těsnou výjimkou Českých Budějovic je možné podle tohoto kritéria hodnotit jako venkovské. Při hodnocení podle krajů je možné celý Jihočeský kraj hodnotit jako venkovský." (RNDr. Radim Perlín - Venkov, typologie venkovského prostoru, strana 2.)

V publikaci "Český venkov 2008, Proměny venkova" od Věry Majerové a kolektivu můžeme najít k venkovu tuto definici: "Venkov obecně je vymežován jako řídko osídlený prostor, ve kterém má důležitou funkci zemědělství. V odborné literatuře však můžeme najít různé varianty této definice, ve kterých je vzhledem k účelu vymezení použito různých kritérií. Z hlediska demografického lze venkov vymežit nízkým počtem a hustotou obyvatel, z hlediska urbanistického specifickým typem zástavby, z hlediska sociologa například jiným způsobem života.

Velký sociologický slovník uvádí tuto definici: „**Venkov** je obydlený prostor mimo městské lokality tradičně charakterizovaný orientací na zemědělství a menší hustotou obyvatel, ale i jiným způsobem života, většinou propojeným s přírodou, a také s jinou sociální strukturou ve srovnání s městem...“ Jako **venkovský prostor** se obvykle označují vesnice (venkovské osídlení) a krajina v jejich okolí, jiné pojetí říká, že to je souhrn katastrů venkovských obcí nebo podrobněji souhrn ploch zemědělské půdy, lesů, vodních ploch, intravilánů, venkovských sídel, polních cest a místních komunikací. Stejně tak můžeme jako venkov označit celé území mimo plochy měst.

Významu samotného slova „venkov“ se věnuje opět Maříková (2006), která popisuje, že u nás má původní význam „vně“, tedy před hradbami (mimo město), zatímco

v jiných jazycích (angličtina, francouzština, němčina) je to krajina, plocha či prostor vhodný pro zemědělství.

Funkce venkova jsou také často uváděny, obvykle začínají u zemědělské (dnes více krajinotvorné než produkční), pokračují přes bydlení (a prostor pro život vůbec) a končí u rekreační a odpočinkové. Důležitost se v současné době příkládá zachování kvalitního životního prostředí a udržitelnému rozvoji.

Mimo jasně definované rysy může mít venkov také subjektivní vlastnosti. Můžeme jej vymezovat pomocí toho, jak je vnímán lidmi, jaký má „image“. Vnímání venkova v různých souvislostech a z různých úhlů pohledu popisují Kučera a Kuldová:

- **Venkov jako neměstský prostor** – venkov je vymezován jako prostor mimo města, obvyklými kritérii pro toto členění je počet obyvatel či hustota zalidnění nebo další ekonomické a demografické ukazatele.
- **Venkov jako krajina** – venkov jako otevřený prostor je alternativou k uzavřenému a stísněnému prostředí měst.
- **Venkov jako prostor pro zemědělství** – subjektivní dojem obyvatel měst, na venkově však zemědělství není nejdůležitější ekonomickou aktivitou. Má krajinotvornou funkci, ale není jediným činitelem. Často mylně zaměňované pojmy (venkov = zemědělství).
- **Venkov jako životní styl** – životní styl obyvatel venkova je odlišný od obyvatel měst je časté tvrzení, na venkově je patrný vliv uzavřených lokálních komunit, osobní vztahy jsou úzce omezené. V současné době se však vytrácí identita, vědomí života na venkově.
- **Venkov jako prostor rekreace a odpočinku** – tato funkce venkovu připadla až v průběhu 20. století s rozvojem turistiky a „druhého bydlení“ – chataření a chalupaření. Z pohledu rozvoje venkova je to však funkce nejednoznačná – má jak pozitivní, tak i negativní důsledky." (Věra Majerová a kolektiv - Český venkov 2008, Proměny venkova, strana 15 a 16.)

3.1.2 Venkovské sídlo

Radim Perlín ve své práci prezentuje venkovské sídlo jako: "Venkovské sídlo lze definovat celou řadou nástrojů a pravděpodobně dojde podle definice vymezení k různému vymezení souborů venkovských sídel. Jednotlivé nástroje umožňují vymezení venkovských sídel z následujících hledisek :

a) urbanistické – venkovské sídlo je vymezeno jako sídlo s typickou urbanistickou strukturou nízkopodlažní zástavby s vysokým podílem rodinných domů s málo vyvinutou uliční sítí s dominantním prostorem návsi jako společenského a kulturního centra sídla a vysokým podílem zeleně v sídle

b) architektonické - venkovské sídlo je vymezeno jako sídla s dominancí nízkopodlažní zástavby v individuálních rodinných domech, které nemají vybudován parter (přízemí) určený k obchodní činnosti nebo ke službám. Venkovský dům je doplněn rozsáhlejším hospodářským zázemím, které sloužilo původně pro zemědělskou prvovýrobu (chlévy, stáje) v současnosti slouží k zabezpečení provozu domu. Pro tradiční venkovský dům je typické vymezení dvora a zahrady s výrazně oddělenými funkcemi

c) sociální – venkovské sídlo je takové sídlo, kde existují mnohem užší sociální kontakty mezi jednotlivými obyvateli sídla, kde existuje dlouhodobá neformální sociální kontrola a participace

d) ekonomické – venkovské sídlo je takové sídlo, kde dominantní nebo rozhodující činností je zemědělství a primární výroba potravin a kde významný podíl ekonomicky aktivních osob vyjíždí do zaměstnání mimo toto sídlo

e) historické – sídlo, které v minulosti získalo městské práva je městem, ostatní sídla jsou vesnicemi. Městem by tedy byla i sídla jako Rabštejn nad Střelou s 26 obyvateli, který v současnosti nemá ani statut obce

f) administrativní – městy jsou ty obce, které stát jako města definuje a která mají právo používat městská práva a městský znak. Toto označení nově propůjčuje městům předseda Poslanecké sněmovny a nemá žádný administrativní nebo jiný význam. Jeho

jediný význam je prestižní

g) statistické – venkovské sídlo je takové sídlo, které má méně než konvenčně stanovený počet obyvatel (RNDr. Radim Perlín - Venkov, typologie venkovského prostoru, strana 2 a 3)

3.1.3 Výhody a nevýhody života na venkově

V publikaci od Věry Majerové a kolektivu - Český venkov 2008, Proměny venkova, jsou vysvětleny výhody a nevýhody života na venkově tímto způsobem: "Kvalita života zahrnuje celou řadu faktorů, které ovlivňují spokojenost se životem. Pro každého člověka je velice důležité jeho zaměstnání, obzvláště na venkově, kde je nabídka pracovních míst omezená. Se zaměstnáním úzce souvisí i dopravní dostupnost. Na kvalitu dopravního spojení nemá vliv vzdálenost od města, ale souvisí s velikostí obce. Nedostatečná úroveň dopravní dostupnosti je hlavně v menších obcích. Zlepšení nastalo u některých obcí v blízkosti měst, zhoršení ve vzdálenějších a menších obcích. V oblasti sociálních služeb pro občany, mezi které můžeme zařadit například mateřskou školku, zdravotnické zařízení či péči o staré lidi, mají lepší hodnocení logicky obce s vyšší vybaveností a větší obce. Žádné služby v této oblasti neposkytuje téměř polovina nejmenších obcí. Možnosti společenského, kulturního a sportovního vyžití v obci hodnotí třetina jako nedostatečné." (Věra Majerová a kolektiv - Český venkov 2008, Proměny venkova, strany 89 a 90.)

Za největší klad života na venkově považuje většina obyvatel klid, klidné bydlení, tiché prostředí, přírodu a venkovské prostředí. Oceňují především čistý vzduch, životní prostředí, lesy, pěknou krajinu. Líbí se jim také poloha obce v přírodě, vzhled obce, upravenost a pořádek. Mezi dalšími faktory, které jsou hodnocené kladně, patří mezilidské vztahy - většina obyvatel se v obcích zná, pomáhají si, jsou družní a otevření k ostatním. Lidé na venkově mají více pohybu na čerstvém vzduchu, větší soukromí, když mají vlastní dům, i když toto může být poněkud jiné, pokud mají vedle sebe hlučné sousedy. Život na venkově je často i levnější, jelikož se nemusí platit drahé nájmy jako ve městech, lidé ale utratí více peněz například za dojíždění autem do města na nákupy nebo za službami, které nejsou v obci dostupné. Za pozitivum lze v obci brát také bezpečnost. V různých částech

České republiky jsou v obcích ještě pravidelně udržovány lidové zvyky a tradiční slavnosti, u kterých se všichni scházejí - například i v krojích a týká se to i mladších generací.

Nevýhodou života na venkově je zpravidla špatná dopravní dostupnost, kterou až třetina lidí žijících na venkově, považuje za zásadní. Tento problém je charakterizován často jako nutnost dojíždění daleko do města, "odříznutost od světa/civilizace", špatné dopravní spojení, které není v nočních hodinách příměstskými autobusy často ani možné. Dalšími problémy jsou nezaměstnanost a nedostatek pracovních příležitostí. Lidé zpravidla dojíždějí za prací autem, autobusem nebo vlakem do větších obcí nebo měst. Málo možností je také ke společenskému, kulturnímu a sportovnímu vyžití. Některé obce však z různých dotací a příspěvků jsou schopny sehnat potřebné finance na vybudování sportovních hřišť - například na fotbal nebo tenis, nebo i kryté sportovní haly, do kterých poté naopak dojíždí lidé z měst a pořádají sportovní akce. Ve venkovských obcích nebývají kina a divadla, může zde být kulturní centrum, kde se obyvatelé obce scházejí na různých společenských akcích. Menší obce bývají také špatně vybavené - málo obchodů a služeb - do větších obchodů a k lékaři se zpravidla dojíždí do měst, špatné zásobování a infrastruktura. Občas může být ještě problémem špatná finanční situace a s ní související nespravené komunikace a městské budovy. V současné době je také zásadním nedostatkem, pokud je ve venkovské obci špatný mobilní a internetový signál.

3.1.4 Soutěž "Vesnice roku" - v programu obnovy venkova

"Soutěž Vesnice roku v Programu obnovy venkova je každoročně vyhlašována již od roku 1995. Cílem této soutěže je snaha povzbudit obyvatele venkova k aktivní účasti na rozvoji svého domova, zveřejnit rozmanitost a pestrost uskutečňování programů obnovy vesnic a upozornit širokou veřejnost na význam venkova, ale také snaha vyzdvihnout aktivity obcí, jejich představitelů a občanů, kteří se snaží nejen zvelebovat svůj domov, ale rozvíjejí i místní tradice a zapojují se do společenského života v obci.

Soutěž byla poprvé vyhlášena Spolkem pro obnovu venkova ČR v roce 1995 pod názvem Soutěž o nejzdařilejší program obnovy vesnice. Od roku 1996 je jedním z

vyhlašovatelů Ministerstvo pro místní rozvoj ČR a Svaz měst a obcí ČR. Ministerstvo zemědělství se mezi vyhlašovatele připojilo v roce 2007.

Soutěž je každoročně vyhlašována na jarním Dnu malých obcí v Praze. Organizace soutěže probíhá ve dvou kolech – krajském a celostátním. Všechny přihlášené obce jsou nejprve hodnoceny v krajském kole. Do celostátního kola pak postupuje za každý kraj vždy maximálně jedna obec, které byla udělena Zlatá stuha v krajském kole. V rámci celostátního kola jsou vyhodnocena první tři místa. Obce přihlášené do soutěže jsou hodnoceny v následujících oblastech: koncepční dokumenty, společenský život, aktivity občanů, podnikání, péče o stavební fond a obraz vesnice, občanská vybavenost, inženýrské sítě a úspory energií, péče o veřejná prostranství, přírodní prvky a zeleň v obci, péče o krajinu, připravované záměry a informační technologie obce.

Vítěz celostátního kola soutěže postupuje do soutěže Evropská cena obnovy vesnice. Tuto soutěž vyhlašuje Evropská pracovní společnost pro rozvoj venkova a obnovu vesnice (Europäische Arbeitsgesellschaft Landentwicklung und Dorferneuerung ARGE) ve dvouletém intervalu soutěže.

OCENĚNÍ

Zlatá stuha (za vítězství v krajském kole) - nejvyšší ocenění, které získá obec, která se nejlépe a vyváženě prezentuje ve všech posuzovaných oblastech. Komise sleduje úroveň společenského života v obci, aktivity občanů, celkový obraz vesnice, občanskou vybavenost a infrastrukturu, spolupráci s podnikateli v obci, veřejná prostranství, péči o zeleň a krajinu a v neposlední řadě také koncepční dokumenty obce.

Modrá stuha (za společenský život) - ocenění zpravidla obec získává jako celé společenství, nejen jako samospráva. Znakem společenského života vesnice je mj. to, že jej vytvářejí lidé nejen pro ostatní, ale i pro sebe. V oceněné obci bývá řada spolků tradičních i novodobých, udržují se a obnovují tradice a obyčeje. V ocenění je důležitá péče o duchovní hodnoty obce a návaznost na tradice. Obce v pohraničí a v blízkosti měst mají situaci těžší, nicméně i zde již nové generace tvoří nový život v obci navazující na staré rytmy.

Pro posouzení kontinuity společenského života jsou důležité kroniky obecní i spolkové,

autentické akce spolků i dokumenty obce. Významným subjektem je škola, která bývá kritickým místem života obce.

Bílá stuha (za činnost mládeže) - oceněná obec prokazuje zapojení dětí a mládeže do života obce a koncepční podporu jejího zájmu o venkovskou pospolitost. Oceňovány jsou aktivity výchovy mladé generace místními spolky, práce s dětmi v knihovně, vytváření podmínek pro trávení volného času. Významným přínosem jsou úspěchy mladých lidí a jejich trvalý zájem o život a rozvoj obce, mezigenerační setkání, mimoškolní činnost dětí a dobré příklady trvalé práce s dětmi a mládeží v místě.

Zelená stuha (za péči o zeleň a životní prostředí) - oceněná obec by měla koncepčně rozvíjet zeleň v obci, pečovat o dřeviny a prostranství se zajištěním odbornosti a prokazovat cit pro místní venkovský charakter sídla. Druhou stránkou je výchova veřejnosti ke vztahu k životnímu prostředí obce a jejího zapojování do jeho tvorby. Důležité je pojetí veřejných zelených ploch a zapojení dalších prvků pro plnění funkcí odpočinku a setkávání veřejnosti, místně odpovídající skladba zeleně, venkovský ráz. Oceňovány jsou i snahy o revitalizaci navazující otevřené krajiny, výsadby tradičních stromořadí a obnova druhové skladby. Je kladen důraz na dlouhodobý a koncepční pohled a na plánování zeleně v obci a výchovu nejmladších generací.

Oranžová stuha (za spolupráci obce a zemědělského subjektu) - oceňovány jsou pozitivní stránky spolupráce zemědělských subjektů hospodařících v krajině se samosprávami. Toto ocenění je zaměřeno také na hledání nových forem spolupráce při správě venkovského prostoru. Mezi oblasti posuzovaných kritérií patří: podíl místních zemědělských subjektů na zaměstnanosti obyvatel obce, péče o veřejná prostranství a kulturní krajinu, koncepční dokumenty a společné projekty, místní produkty a jejich marketing, využití netradičních zdrojů energie a nezemědělské aktivity.

Cena naděje pro živý venkov (za místní spolkový život a občanskou společnost v obcích) - symbolem této ceny je duha, která symbolizuje občanskou společnost. Záštitu nad touto cenou převzalo Sdružení místních samospráv ČR, které je přesvědčeno, že pro

každou obec je klíčová aktivita místních spolků a zájmových sdružení. Ty představují místní život v obci, jsou nespornými nositeli místní kultury, společenského života a občanské společnosti. Jejich podpora je nejen věcí obce, ale i orgánů veřejné moci.

Zlatá cihla v Programu obnovy venkova (ocenění příkladných staveb realizovaných v duchu Programu obnovy venkova) - Cílem udílení tohoto ocenění je získat evidenci a přehled o těchto stavbách a také tyto stavby zveřejnit v každoročně vydávané propagační publikaci "STAVBY VENKOVA." (<http://www.vesniceroku.cz>, <http://vesniceroku.cz/o-soutezi/ocneni>, 2.března 2021)

3.2 ZEMĚDĚLSTVÍ

3.2.1 Zemědělské hospodaření

3.2.1.1 Živočišná výroba

Na webových stránkách eagri.cz se dočteme o živočišné výrobě toto: "Živočišná výroba je velmi významnou součástí zemědělské výroby, zejména kvůli efektivnímu využívání rostlinné výroby coby zdroje všech druhů krmiv a na druhé straně také velký podíl tohoto odvětví při údržbě krajiny. Jedná se především o podhorské a horské oblasti, kde převládá pastevní chov skotu a ovcí. Hlavním cílem živočišné výroby je vyrábět maso, mléko, vejce nejenom na tuzemský trh, ale i pro efektivní vývoz. V České republice jsou pro chov jednotlivých kategorií hospodářských zvířat používané technologie, které jsou srovnatelné s okolními zeměmi EU.

Živočišná výroba tedy kromě produkce potravin přispívá i k udržení kulturní krajiny bez jejího neekologického přetěžování při využití optimálních technologií, které vyhovují jak zvířatům, tak i lidem, kteří se o ně starají." (<http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/zivocisna-vyroba/>, 12.března 2021)

V celosvětovém měřítku převládá živočišná výroba nad rostlinou. V České republice k živočišné výrobě patří zejména chov skotu, prasat, drůbeže a ovcí. Ve světě zabezpečuje chov skotu přibližně 30% spotřeby masa. Významný je také v produkci mléka a kůží.

3.2.1.2 Rostlinná výroba

Na webových stránkách eagri.cz se dočteme o rostlinné výrobě v ČR toto: "Rostlinná výroba v České republice je zaměřena na produkci potravin, krmiv i surovin pro potravinářský, farmaceutický průmysl a řadu odvětví průmyslu lehkého. Nejdůležitější skupinou plodin jsou u nás obiloviny, které pokrývají více než polovinu osevních ploch. Do rostlinných komodit patří obiloviny, olejnin, luskoviny, píce a současně i oblast produkce osiv, výživa půdy a ochrana rostlin, jsou základní a z hlediska plochy a produkce nejdůležitější částí rostlinných komodit.

Výměra zemědělské půdy v ČR aktuálně činí 4,2 mil. ha. Rozhodující část této plochy 3 mil. ha (71 %) představuje orná půda, na které jsou v rámci osevních postupů střídány jednotlivé plodiny podle pěstitelských oblastí a vlastního zaměření. Trvalé kultury tvoří trvalé travní porosty (978 tis. ha), zahrady a ovocné sady (209 tis. ha), vinice (19 tis. ha) a chmelnice (10 tis. ha)." (<http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/rostlinna-vyroba/>, 9.března 2021)

3.2.2 Zemědělské podniky

"Zemědělství v České republice má výrazně duální charakter. To znamená, že většina zemědělské půdy je obhospodařována velkými subjekty hospodařícími řádově na tisících hektarů. Z hlediska početnosti však tvoří většinu podniky s menšími výměrami. Dle údajů Českého statistického úřadu zhruba 70 % zemědělských subjektů v České republice hospodaří na výměrách menších než 50 ha, dalších přibližně 10 % pak na výměrách od 50 do 100 ha. Podíl podniků hospodařících na ploše menší než 10 ha je pak přibližně 30 %. Z tohoto pohledu se zemědělství v České republice liší od zemědělství v rámci Evropské unie, kde je v průměru významně nižší podíl podniků s výměrou nad 100 ha (zhruba 3 % v rámci EU oproti 20 % v ČR). To se pak odráží i na průměrné velikosti zemědělského subjektu, která v České republice činí přibližně 150 ha, což je téměř desetinásobek průměru v rámci EU. Převážnou většinu zemědělské půdy tak v ČR obhospodařuje výrazná menšina zemědělských subjektů. Malé farmy sice lze určit dle velikosti obhospodařované půdy, EU však zavádí kategorizaci velikosti podniků, včetně těch zemědělských, dle počtu zaměstnanců a ročního obrátu. Mikropodniky podle evropského nařízení zaměstnávají do 10 osob a mají roční obrát do 2 milionů EUR, kdežto

malé podniky / farmy zaměstnávají do 50 osob s ročním obratem nepřesahujícím 10 milionů EUR. Podniky zaměstnávající do 250 osob s ročním obratem do 50 milionů EUR jsou považovány za střední. Mezi velké podniky, zemědělské nevyjímaje, se řadí firmy s vyšším počtem zaměstnanců i ročním obratem." (Jan Moudrý st. a kolektiv - Malofaremní hospodaření: Co to jsou malé farmy, strany 13 a 14.)

3.2.2.1 Menší zemědělci

Z publikace Malofaremní hospodaření o menších zemědělci: "Menší zemědělci jsou přitom v rámci venkovského prostoru velmi důležitým prvkem oproti průmyslově pojatému velkokapacitnímu zemědělství. Velké zemědělské podniky v produkčních oblastech jsou jednoznačně zaměřeny na maximalizaci produkce potravinových, energetických, či technických surovin dosahované co nejvyšší intenzitou, koncentrací a specializací výroby. Z ekonomických důvodů zaměstnávají minimum pracovníků a ochranu přírody respektují převážně jen z důvodů podmíněnosti dotací dodržováním Standardů DZES (Dobry zemědělský a environmentální stav) a Povinných požadavků na hospodaření zemědělského subjektu (PPH), případně dalšími předpisy či opatřeními vycházejícími z nařízení a směrnic Evropské Unie. Drobní zemědělci - vlastníci půdy mají mnohdy lepší přístup k péči o půdu, mají velký potenciál v rámci regionální produkce a nežidka i výrazně více pozitivně naplňují mimoprodukční funkce nejen environmentálního, ale i sociálního či kulturního charakteru. Zastavení poklesu jejich stavů a naopak cílenější podpora malých zemědělců je tak nanejvýš žádoucí." (Jan Moudrý st. a kolektiv - Malofaremní hospodaření, strana 15.)

"Samotní menší zemědělci mohou jen těžko konkurovat intenzivnímu velkokapacitnímu hospodaření v rámci zemědělské prvovýroby, a to zejména tehdy, orientují-li se na klasické tržní plodiny. Pro jejich ekonomickou udržitelnost se jako stále významnější ukazuje diverzifikace aktivit se zaměřením na pěstování alternativních plodin, zpracování produkce a tvorbu vysoké přidané hodnoty finálního produktu a spojení alternativní produkce s mimoprodukčními aktivitami, například agroturistikou. Zjednodušeně řečeno, hledání mezer na zemědělském trhu, které nejsou, nebo jsou jen částečně pokryty velkými intenzivně hospodařícími subjekty. Zemědělci se musejí opět naučit jednat samostatně a ukazovat veřejnosti, jakou hodnotu společnosti, krajině i

venkovu přináší. Významnou pomocí je schopnost tržní orientace a vlastních forem marketingu při respektování trendů spotřeby (zdraví, čerstvé produkty, nostalgie, tradice), větší účasti na zpracování a prodeji svých produktů při garanci nejvyšší kvality od prvního výrobního kroku až po úpravu produktu pro spotřebitele.

Menší producenti a zpracovatelé by však měli být současně ochotni a schopni navzájem spolupracovat. Obrátit nevýhodu ve výhodu. Příkladem může být cílevědomé seskupení partnerů (místních či regionálních zemědělců, zpracovatelů a případně obchodníků) a založení sdružení pro produkci vysoce kvalitních potravin, např. z oblasti ochrany vodních zdrojů, a stejně tak sdružení produkujících speciální výrobky (farmacii a kosmetiku). Vytvoření produkční a tržní sítě je náročné, trvá delší dobu a vyžaduje často spolupráci s odborníky v oblasti marketingu a finančního poradenství, ale při vytrvání přináší úspěch. Ze zemí, ve kterých převládají malé rodinné zemědělské podniky (Rakousko, Švýcarsko, Bavorsko...), jsou známé případy družstevních či jiných forem spolupráce až několika stovek členských podniků úspěšně hospodařících právě na základě výše zmíněných postupů. Tyto státy mají speciálně připravené programy podporující uvedené aktivity. Ale i v ČR existuje v rámci Programu rozvoje venkova řada možností pro zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků. Česká republika má v Evropě nejrozvinutější síť Místních akčních skupin, které v rámci programu CLLD (*Community Led Local Development*, komunitně vedený místní rozvoj) podchycují nápady na zlepšení života na venkově, pomáhají rozvinout místní podnikání, spolupráci, tržní, ale i sousedské vztahy. Iniciativa zdola je základem občanské společnosti.

Pole působnosti zemědělce jako venkovského podnikatele musí být mnohotvárnější. Kromě výroby potravin jde o celou řadu nových a přitom specifických úkolů, které mohou poskytnout doplňkový zdroj příjmů, např.:

v oblasti volného času a rekreace – podnikatel (pronájem sportovních a kempinkových ploch, pronájem rekreačních bytů, člunů, koní), podílík na sportovních a rekreačních zařízeních (např. golfu), učitel lyžování nebo jízdy na koni, průvodce nebo manažer turistických skupin nebo průvodce v krajině a v přírodě, který přiblíží prázdninovým hostům přírodu, např. v souvislosti s „dovolenou na zemědělské usedlosti“

v oblasti péče o životní prostředí – ochránce krajiny, odborník při recyklaci odpadů, pracovník v kompostárně a při prodeji kompostů

na úseku produkce energie – producent obnovitelných (biologických) energetických surovin, který současně přispívá k ozdravení půdy tím, že používá málo hnojiv; odborník při údržbě zařízení na produkci bioplynu, při výrobě štěpky na topení z odpadního dřeva, popř. při péči o fungování malých vodních elektráren

v telekomunikacích, které otvírají právě pro venkovský prostor obrovské šance do budoucnosti – práce z domova, školení, vzdělávání, monitoring

v oblasti veřejných služeb – zásobování a občanské vybavení, manažer malých „sousedských“ krámků spojených s péčí o zdraví, pečovatel o práci mladých, o staré lidi, o knihovnu aj.

na úseku zemědělství – expert při prodeji domácích produktů a organizátor prodeje strojů na trhu

na úseku kultury – koordinátor života společenských skupin nebo veřejných kulturních aktivit

Obyvatelé venkova musí být s pomocí politického, správního i vzdělávacího systému více zapojováni do regionálního hospodářství. Nemohou být závislí na zpravidla méně hodnocených pracovních místech cizích zaměstnavatelů, kteří mohou podnikání kdykoliv přesunout do pro ně výhodnějších lokalit, ale měli by najít vysoce kvalifikovaná pracovní místa v blízkosti bydliště. Předpokladem pro dosažení tohoto cíle je:

- nabídka specifických možností vzdělání pro hodnotnější pracovní místa
- flexibilnější pracovní doba zejména pro zemědělce, pro které je zemědělství vedlejším zdrojem příjmů, a pro venkovské ženy
- získání pracovních možností, které by mohly venkovské ženy vykonávat doma vedle domácích prací

nabídka práce v telekomunikacích (např. programátorské a úřednické práce) a v řemeslnických činnostech (např. opravářské služby) v místě." (Jan Moudrý st. a kolektiv - Malafaremní hospodaření: Alternativní produkty a činnosti, strany 18, 19 a 20.)

3.2.3 Malá (rodinná) farma

Pojem farma můžeme chápat jako základní hospodářskou jednotku v zemědělství, kde je umístěn chov hospodářských zvířat, součástí jsou také rozlehlé louky a pastviny, výběhy pro zvířata, pole na pěstování plodin a hospodářské budovy.

V publikaci Asociace soukromého zemědělství ČR o rodinných farmách píše takto: Síla rodinných farem je v tom, že se předává půda mezi generacemi. Rodinná farma má zájem na obnově rybníků, studánek a přirozených protierozních opatření v krajině. Je modelem zodpovědného a perspektivního hospodaření po staletí. Pomáhá vytvářet přirozené vazby na venkově. Snaží se předcházet znehodnocování půdy. Nabízí kvalitní produkty přímo ze dvora a své dobré pověsti si váží. Má blíže k ekologickému hospodaření a přirozenému chovu zvířat. Žije na venkově po staletí a vychovává po sobě následující generace. Rodinná farma tvoří přirozené vazby mezi zemědělstvím a venkovskou komunitou. Rozšiřuje své aktivity a nabízí práci. Řídí se zdravým selským rozumem. (Rodinné farmy a společná zemědělská politika EU - publikace Asociace soukromého zemědělství ČR, strana 7.)

3.2.3.1 Přínos a význam rodinných farem

Podle prezentace od pana Ing. Josefa Stehlíka z Asociace soukromého zemědělství lze nahlížet na přínos a význam tímto způsobem: "Rodinné farmy mají přímou odpovědnost v podnikání s vazbou na rodinu a místo podnikání, vlastní odpovědnost za zdroje vody, půdy a krajiny. Tvoří více jak 60 % všech malých i velkých společností v Evropě. Přínosem rodinných podniků je jejich jedinečná kultura založená na hodnotách, jako například velká důvěra v podnik a vysoká kvalita nabízených služeb a produktů, které pracovníci rodinných firem prosazují.

Význam a přínos rodinných farem:

- Nezastupitelná role pro stabilitu a rozvoj místních ekonomik
- Nefinanční přínos pro společnost, zemědělství a krajinu - 50 % půdy dle statistických údajů vlastní fyzické osoby
- Nezastupitelnou součástí českého zemědělství po roce 1989, naplňují tradiční model evropského zemědělství
- Zemědělská dovednost a tradiční rodinné hodnoty se dědí z generace na generaci
- Schopnost rychlé reakce na změny prostředí - schopnost se přizpůsobit
- Utváření a vytváření nových pracovních míst i pevných sociálních vazeb na venkovském hospodářském prostoru a také ve venkovské krajině
- Aktivní zapojení se do veřejného a politického života na vesnici, zachování kulturního dědictví
- Potravinová bezpečnost a soběstačnost zajištěná šetrným využitím vlastních zdrojů - půda a voda
- Produkce kvalitních a přímo identifikovatelných potravin
- Generační a odpovědné hospodaření na vlastním majetku
- Uchování a rozvoj druhové rozmanitosti výroby
- Konkurence schopnost rodinných farem v rámci evropského modelu hospodaření

Závěry z konference Rodinné farmy - základ evropského zemědělství říjen 2019 organizované Asociací soukromého zemědělství ČR za účasti zástupců farmářských organizací: "

1. Rodinné farmy mají ze své podstaty zájem o uchování životního prostředí, vody, půdy a biodiverzity v co nejlepším stavu pro další generace.
2. Rodinné farmy jsou důležité také pro mnohé nefinanční přínosy pro společnost. Jejich specifické funkce a činnosti v prostoru venkova jsou nenahraditelné.
3. Systém musí být otevřený pro mladé farmáře do 40 let. Zachování generační kontinuity v obhospodařování farem je klíčové.
4. V rámci Společné zemědělské politiky je nutné jednoznačně lépe zacílit přímé platby na nejohroženější skupiny žadatelů, tedy zejména na menší a střední farmy.
5. Na rodinné farmy velmi zásadně dopadá rostoucí byrokracie, kterou z podstaty své činnosti jen obtížně zvládají. Je nezbytné výrazně zjednodušit administrativu

související s podporami a kontrolami, které jsou na ně kladeny." (Kolektiv autorů ASZ ČR - Selská revue č. 6 (září - říjen 2019), strana 11)

3.2.4 Ekologické zemědělství

V publikaci Malofaremní hospodaření od Jana Moudrého st. a kolektivu přistupují k definici ekologického zemědělství tímto způsobem: "Společná zemědělská politika EU si klade za cíl udržet zemědělce v krajině. Podpory pro ně jsou stále méně vázány na výrobu a jejich vyplacení závisí na dodržování zákonných standardů. Zemědělcům hospodařícím v produkčně méně příznivých podmínkách je stanovištní nevýhoda kompenzována vyšší podporou. Kromě toho jsou podporovány i metody hospodaření šetrné k životnímu prostředí, které jdou nad rámec stanovený zákonem. Zvýšenou a finančně podpořenou formou péče o krajinu je účast na Agroenvironmentálně-klimatickém opatření. Jeho cílem je podpořit ekologickou stabilitu krajiny, zamezit zrychlenému odtoku vody z krajiny, snížit erozi půdy a zachovat a zvýšit přírodní rozmanitost na zemědělsky využívané půdě. Významným přínosem pro udržitelné hospodaření v krajině a k ochraně životního prostředí na ještě vyšší úrovni je legislativní i dotační podpora ekologického zemědělství. Zemědělec je odměňován za to, že se musí nějaké činnosti s negativním dopadem na přírodu a krajinu zdržet nebo naopak za to, že musí nějakou činnost s pozitivním dopadem na krajinu provést.

Ekologické zemědělství je definováno mnoha způsoby. Dle Mezinárodní zastřešující organizace pro ekologické zemědělství (IFOAM) zní takto: „Ekologické zemědělství je výrobní systém, který udržuje zdraví půdy, ekosystémů a lidí. Spočívá v ekologických procesech, biologické rozmanitosti a cyklech přizpůsobených místním podmínkám, spíše než ve využití vstupů s opačným dopadem. Ekologické zemědělství kombinuje tradici, inovace a vědu, které jsou prospěšné životnímu prostředí a podporují upřímné vztahy a kvalitu života všech zúčastněných.“

IFOAM stanovuje čtyři vzájemně propojené základní principy ekologického zemědělství:

Princip zdraví, princip ekologie, princip spravedlnosti, princip péče.

Kroky, které jsou nutné k dosažení cílů a uplatnění výhod ekologického zemědělství:

1. Používat primárně přírodní zdroje. Jakékoliv externí zdroje by měly být také přírodního původu, ne průmyslově vyrobené, a užité jen v nutném množství. Např. hnůj. Stejně tak používat přírodní materiály a metody. Chemikálie až v případě, kdy přírodní látky nestačí
2. Zachovávat a zvyšovat biologickou rozmanitost
3. Základem je zdravá půda a prevence
4. Respektovat životní podmínky zvířat
5. Šetřit energii

Zásady ekologického hospodaření jsou obsaženy v zákoně o ekologickém zemědělství 242/2000 Sb. a v souvisejících vyhláškách a v Nařízení rady ES č. 834/2007 a navazujícím Nařízením komise č.889/2008. Ekologické zemědělství je tedy legislativně podložený způsob hospodaření. Podle zmíněných předpisů má mnohem přísnější podmínky respektující ochranu přírody i rostlin a zvířat nejen určených pro produkci, ale všech organismů v obhospodařovaném území. Ekologické zemědělství závisí na mnoha faktorech a vyžaduje jistou míru tvořivosti při přizpůsobení se přírodním podmínkám. Nižší výnosy a užitkovost oproti konvenční produkci jsou způsobeny nepoužíváním syntetických hnojiv, pesticidů a dalších prostředků podporujících výnos. Takto vzniklá ekonomická ztráta je kompenzována podporou od státu a vyššími cenami bioprodukce na trhu. Hospodaření je kontrolováno navíc speciálními kontrolními organizacemi. Bioprodukty jako výstupy ekologického zemědělství a z nich vyrobené biopotraviny mají právo být označeny ochrannou známkou BIO a kódem kontrolní organizace. Práce ekozemědělců je náročná, ale zajímavá. To dokazuje i údaj, že v současné době ekologicky hospodaří v České republice více než 4 500 podniků na zhruba půl milionu hektarech zemědělské půdy." (Jan Moudrý st. a kolektiv - Malofaremní hospodaření: Ekologické zemědělství a péče o krajinu jako alternativa, strany 15, 16 a 17)

3.2.4.1 Specifika chovu zvířat v ekologickém zemědělství

"Základem živočišné produkce v ekologickém zemědělství jsou přirozené způsoby chovu. Ekologický podnikatel je povinen chovat pouze druhy a plemena vyjmenovaných

zvířat adaptované na místní podmínky, chránit zvířata před utrpením, bolestí a poškozováním zdraví.

Celkový stav hospodářských zvířat nemá na ekofarmě přesáhnout 1,5 velké dobytčí jednotky na 1 ha zemědělské půdy. Vyhláška stanovuje maximální zatížení a další podmínky chovu zemědělské půdy pro jednotlivé druhy a kategorie." (Jan Moudrý st. a kolektiv - Malofaremní hospodaření: Specifika chovu zvířat v ekologickém zemědělství, strana 67 a 68.)

3.2.5 Regionální produkt

Asociace regionálních značek hovoří o regionálních produktech takto: "Každý region v České republice má svůj vlastní neopakovatelný charakter, daný přírodním bohatstvím, kulturou a staletými tradicemi jeho obyvatel. Také výrobky a produkty pocházející z určité oblasti nesou část tohoto charakteru - je do nich vložena práce tamních řemeslníků a zemědělců i část jejich duše." (<https://www.regionalni-znacky.cz>, 2.března 2021)

Regionální produkty jsou i specificky označené podle Asociace regionálních značek. Výroba regionálních produktů je jedním z účinných způsobů, jak veřejnost upozornit na výjimečnost dané lokality a kvalitu výrobků pocházejících z českých regionů. I z hlediska lokální ekonomiky jsou regionální značky přínosem, protože pomáhají udržet tržbu z místní produkce v daném regionu.

Regionální značení výrobků, služeb a zážitků: "Regionální značení je jednou z cest, jak zviditelnit konkrétní region a upozornit na zajímavé produkty, které zde vznikají, a usnadnit návštěvníkům regionu orientaci v nabízených službách.

Regionálních značek jsou v České republice desítky. Podstatná část z nich je sdružena v Asociaci regionálních značek (ARZ). Značky zapojené do ARZ jsou charakteristické jednotným vizuálním stylem značek i propagačních materiálů. Značky s podobnými logy respektují i stejná pravidla udělování, která vedle původu v regionu zdůrazňují ekologickou šetrnost a regionální jedinečnost. Ta může být naplněna různými způsoby – vazbou na tradici, místní suroviny, specifičnost pro daný region, ale také jinými

výjimečnými vlastnostmi. Obdobně jsou posuzovány i služby v cestovním ruchu a zážitky, které jedinečným způsobem prezentují konkrétní místo nebo celý region.

V každém regionu působí regionální koordinátor, který zajišťuje správu dané značky, komunikuje s místními výrobci a s ARZ. Každá značka má i vlastní certifikační komisi, sestavenou z odborníků, zástupců regionálních institucí a samosprávy i samotných držitelů značky." (<https://www.regionalni-znacky.cz>, 11.března 2021)

Regionální značky a certifikace podle webových stránek lokalni-ekonomika.cz: "Jedním z účinných způsobů, jak místní i turistickou veřejnost upozornit na lokální výjimečnost a kvalitu výrobků pocházejících z českých regionů jsou značky „Regionální produkt“ a „Regionální potravina“. Obě tyto značky jsou pro marketing místní produkce velmi významné, protože upozorňují spotřebitelskou veřejnost viditelným a atraktivním způsobem na přednosti těchto produktů - místní původ, návaznost na tradice, vysokou kvalitu a užitnou hodnotu. Též z pohledu lokální ekonomiky jsou regionální značky velkým přínosem, protože pomáhají udržet tržbu z místní produkce v daném regionu.

Certifikované značky se v poslední době uplatňují jako ochranné známky chránící kvalitní místní produkty před levným zbožím pochybného původu, jehož kvalita bývá nežádka na hraně (i za hranou) etického obchodu (zboží falšované, zdravotně závadné, nekvalitní). Značky pomáhají spotřebitelům rychle se orientovat při výběru zboží." (http://www.lokalni-ekonomika.cz/marketing/regionalni_znacky.html, 11.března 2021)

3.2.6 Agroturistika (venkovská turistika)

Agroturistika je způsobem trávení volného času v typických venkovských podmínkách - zpravidla na farmě, kde je pobyt spojen s dobrovolnou, neplacenou prací v zemědělství, se zvířaty a napodobováním tradičních zvyků.

Práce zpravidla pokrývá náklady na pobyt a stravu. Smyslem této turistiky je poznání života na venkově, seznámení se s prací zemědělců, blízký kontakt s hospodářskými zvířaty a upevnění vztahu s přírodou.

V publikaci Malofaremní hospodaření se autoři k agroturistice vyjadřují takto: "V České republice doposud není plně využit potenciál zemědělských farem v oblasti agroturistiky. Turistická infrastruktura a propagace v této oblasti neodpovídají standardům v rámci Evropské unie a úroveň doprovodných služeb (ubytovací, stravovací, informační) je spíše nízká. Cestovní ruch přitom vykazuje nejdynamičtější růst a poskytuje mnoho pracovních příležitostí i pro nekvalifikované pracovní síly. Zvyšuje odbyt místních specialit a řemesel. Ročně přijíždí do České republiky 10 milionů zahraničních návštěvníků, ale tři čtvrtiny z nich zůstávají v Praze. Přitom ve světě zájem o přírodní a venkovskou turistiku roste. Potenciál venkovské turistiky v celkovém cestovním ruchu na území ČR je tedy zřejmý. Přírodní podmínky jsou v Česku pro agroturistiku velmi dobré a řada míst stojí za navštívení. Proto má smysl ji podporovat i jako jeden z možných dalších příjmů do rozpočtu farmářské rodiny. Ne všechny rodinné farmy však mají pro agroturistiku skutečně předpoklady. Celkový počet farem zapojených do venkovského cestovního ruchu v České republice je přibližně 400. Agroturistika a venkovský cestovní ruch přispívají ke zlepšení hospodářského růstu a zvyšují životní úroveň obyvatel v méně rozvinutých oblastech. Zájem každého podnikatele by mělo být uvažovat o tom, co navíc ještě může poskytnout, a mnozí farmáři opravdu aktivně hledají nové možnosti. Farmář musí zvážit, jaké má podmínky, jak je farma dostupná, co může návštěvníkům nabídnout, jestli je schopný nové služby personálně zabezpečit, jestli bude umět pracovat s lidmi atd. Teprve podle toho se pak může rozhodnout, jaké služby navíc bude skutečně rozvinout. Dosud byl u nás pojmem agroturistika spojován s ubytováním v soukromí „Zimmer frei“.

To co mnohdy stačilo domácím, nebylo už dostatečně vyhovující pro zahraniční turisty. Až se tito začnou zajímat kromě Prahy i o jiná místa v České republice včetně venkova a naši spoluobčané se nasytí dovolených v Chorvatsku, pak příležitost pro venkovskou turistiku a agroturistiku na českém venkově vzroste. Vzrostou však i nároky klientů a nebude jim stačit jen možnost přenocování." (Jan Moudrý st. a kolektiv - Malofaremní hospodaření: Venkovská turistika, strana 101 a 102)

V publikaci Rozvoj venkova od Martina Pělucha se setkáváme s tímto vysvětlením agroturistiky: "Podle nedávných odhadů dosahuje kapacita ubytování v oblasti venkovské turistiky přibližně 31 000 lůžek. Jsou to především lůžka v soukromých domech nebo individuální ubytování a obnáší 9 % celkové ubytovací kapacity České republiky. Klasické agroturistice se věnuje přibližně 200 rodinných zemědělských farem. Je známo, že rozvoj

turismu přináší významný počet pracovních příležitostí a umožňuje zaměstnat, i když v omezeném rozsahu, i nekvalifikované pracovní síly. Odhaduje se, že kolem 80 % území České republiky má potenciál pro další rozvoj turismu. Zatím turistická infrastruktura a propagace v této oblasti neodpovídá standardům Evropské unie a doprovodné služby (ubytovací, stravovací, informační) mají nízkou úroveň." (Martin Pělucha a kolektiv - Rozvoj venkova v programovacím období 2007-2013 v kontextu reformy SZP EU, strana 48)

3.2.7 Soutěž "Farma roku"

O soutěži "Farma roku" lze najít na webových stránkách Asociace soukromého zemědělství, která tuto soutěž pořádá, tuto charakteristiku: "Soutěže se účastní farmy s velice různorodou charakteristikou struktury či velikostí usedlosti. Mnohokrát jsme se přesvědčili, že velikost podniku není pro úspěšné hospodaření farmy tím nejpodstatnějším faktorem. Každá rodina hospodařící na své farmě, každý hospodář má konkrétní, jasnou a životaschopnou představu o tom, jakým směrem chce svou farmu vést a rozvíjet. Potvrzuje se, že šikovný sedlák si dokáže najít svou cestu a využít konkrétních podmínek své oblasti či regionu k úspěšnému podnikání.

Do soutěže se může přihlásit každý člen ASZ (kromě členů výběrové komise), bez ohledu na velikost farmy, výrobní zaměření, či přírodní podmínky, v nichž hospodaří. Jeho farma pak je hodnocena v pěti kritériích, kterými jsou celkový vzhled farmy, organizace práce, ekonomické výsledky, zamýšlený rozvoj a zapojení rodiny do chodu farmy. Hlavní cenou pro vítěze je finanční odměna 100 tisíc korun a pro farmy na druhém až pátém místě ceny ve výši 40, 30, 20 a 10 tisíc korun.

Nejúspěšnější farmy, které se umístí na prvních pěti místech, jsou již tradičně odměňovány při slavnostním vyhlášení "Farma roku" v některém z pražských divadel za účasti několika stovek hostů. Tato společenská akce nemá smysl pouze v představení úspěšných podniků, ale také v prezentaci našich sedláků i před nezemědělskou veřejností." (<https://www.asz.cz/cs/soutez-o-farmu-roku/>, 2.března 2021)

4 Praktická část

V úvodu praktické části dojde k popsání lokality, kterou jsem vybrala pro svoji bakalářskou práci. Jedná se o město Uhlířské Janovice, venkovskou obec Bláto, která je částí tohoto města a rodinnou Farmu Bláto. Na základě informací pamětníka z obce je objasněna historie statku v Blátě. Dále se práce zaměřuje na charakteristiku chovu zvířat na farmě, produkci regionálních výrobků a akce pro veřejnost, které farma pořádá.

Druhá polovina praktické části je zaměřena na výzkum pomocí krátkého dotazníku pro obyvatele Uhlířských Janovic a okolí, přičemž jde o snahu zjistit, jestli obyvatelé farmu znají, navštěvují ji a nakupují výrobky na farmě vyrobené. Dále, zda se na farmě již zúčastnili nějaké akce pro veřejnost a v neposlední řadě jde o jejich názor, jak jsou s místní rodinnou farmou spokojeni a zda ji považují za přínos k rozvoji obce, okolního prostředí a krajiny.

4.1 Uhlířské Janovice

O Uhlířských Janovicích se dočteme v jejich stručném průvodci toto: "Uhlířské Janovice leží na mírně zvlněné planině, stoupající pozvolna z Polabské nížiny. Do okolí města zasahují poslední výběžky Českomoravské vrchoviny a Středočeské pahorkatiny. Nejvyšší bod okolí je vrch Březina (555m) mezi obcemi Sudějov a Žandov. Průměrnou výšku zdejší krajiny 427 m. n. m. má i janovické náměstí. Město leží na soutoku dvou potoků Kochánovského a Lhoteckého, k nimž se níže připojuje potok Sudějovský (Anenský). Spojené toky napájejí Vavřinecký rybník. Tento potok za Vavřineckým rybníkem dostává postupně několik názvů: Vavřinec, Kouřimka, Plaňanka. Jako Výrovka se vlévá do Labe poblíž Nymburka. V janovickém okolí je hojnost rybníků, z nichž největší je Vavřinecký s plochou přes 71ha, založen již v roce 1472." (Uhlířské Janovice - stručný průvodce)

Obrázek číslo 1 - Pohled na Uhlířské Janovice (Turistická vizitka)

Dostupné z: <https://cs.wander-book.com/uhlirske-janovice-m1827.htm>, 10.března 2021

4.1.1 Historie

"Okolí města, ač lesnaté a močálovité, bylo zřejmě osídleno již odedávna a patřilo ke kraji kouřimských Zličanů. Důkazem jsou archeologické nálezy z okolí. V okolních lesích pálili uhlíři v milířích dřevěné uhlí a prodávali ho do různých měst a tvrzí. Uhlířství zde zaniklo až počátkem 18. století.

Ještě před založením zdejší osady byla v 11. století postavena uprostřed slovanského hradiště prostá románská kaplička, která sloužila k bohoslužbě a také k úkrytu lidí před nepohodou a dravou zvěří. Ve 12. století byl ke kapličce přistavěn románsko-gotický kostelík (sv. Jiljí), který v průběhu věků několikrát vyhořel nebo zpustl, ale znovu byl obnoven. Ke konci 14. století je možno datovat vzácné fresky v kostelíku. Ty byly obnoveny v roce 1953 akademickým malířem Teršem.

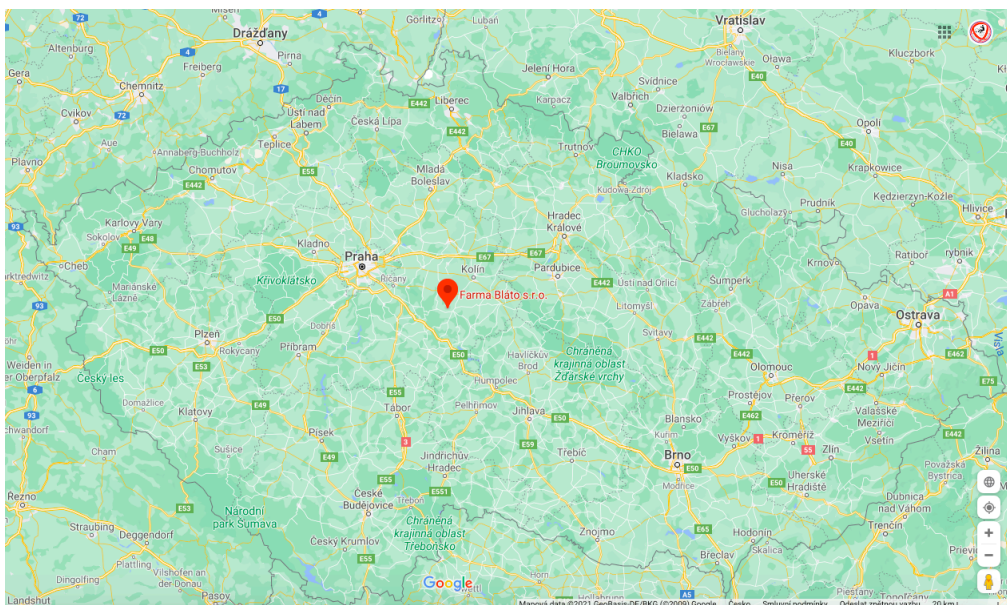
Zdejší krajinu drželi asi od roku 1167 páni z Divišova (později ze Šternberka), kteří založili roku 1242 svůj hrad nad řekou Sázavou Český Šternberk. Zakladatelem Uhlířských Janovic byl Jan ze Šternberka (podle něho tedy název Janovice). Možno pouze usuzovat, že k založení došlo v roce 1250, neboť první písemná zmínka o našem městě je až z roku 1352. Město patřilo Šternberkům až do roku 1750, kdy bylo připojeno k panství Rataje nad Sázavou. Přívlastek ve svém názvu Uhlířské (někdy také Uhelné) je znám až od roku 1352 a připomíná místní uhlíře.

Uhlířské Janovice jako město poddanské žilo životem podobným všem poddanským městům. Někteří z pánů vládli tvrdě, jiní byli v dosti dobrém poměru s janovickými obyvateli. V časech nesnesitelného útlaku povstal zdejší lid několikrát proti svým pánům (např. roku 1626, 1627, 1680). Svě neblahé stopy ve městě i v okolí zanechaly obě světové války. V první světové válce padlo 72 mužů, ve druhé byl počet obětí 71 lidí. Naše město bylo centrem ilegálního protifašistického odboje celého širokého okolí. V jeho čele stál řídicí učitel Josef Balvín, který byl za svou činnost popraven. V květnovém povstání 1945 v bojích v našem okolí položili za svobodu svoje životy dva místní občané Jaroslav Košvanec a Vladimír Ptáček.

V poválečných letech nastal ve městě - tak jako jinde - rozvoj mírového života. Vznikaly nové závody, obchody, služby, kulturní a sportovní zařízení. V polistopadovém období začal zdárně bohatý rozvoj soukromého podnikání. V devadesátých letech byla dokončena stavba čistírny odpadních vod a skládky tuhého komunálního odpadu v Blátě, dům s pečovatelskou službou a nový městský bytový dům. Uhlířské Janovice jsou velkým nákupním centrem a sídlem několika úřadů a bank." (Uhlířské Janovice - stručný průvodce)

4.1.2 Bláto

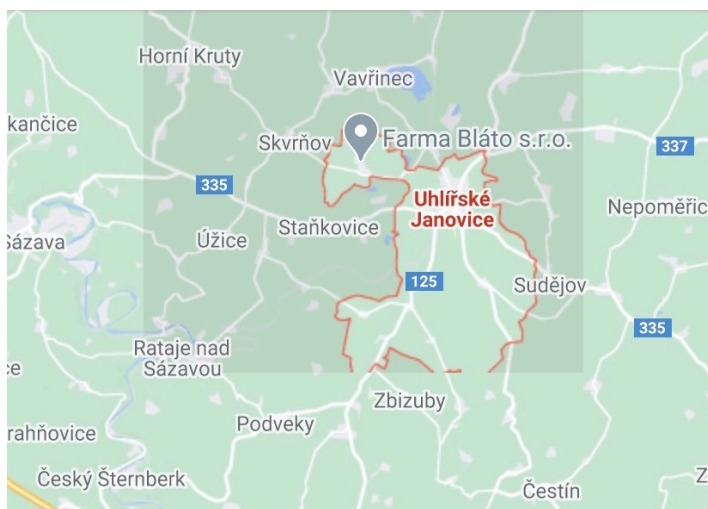
Bláto je část města Uhlířské Janovice (vzdáleného asi 2,5 km východně), které se nachází v okrese Kutná Hora ve Středočeském kraji. V obci je evidováno 22 adres a trvale zde žije 58 obyvatel. Rozloha Bláta v katastrálním území je 2,85 km².

Obrázek č. 2 - Mapa s umístěním Farmy Bláto

Dostupné z:

<https://www.google.com/maps/place/Farma+Bláto+s.r.o./@49.891014,15.028334,8z/data=!4m5!3m4!1s0x0:0x4c22714de8665bea!8m2!3d49.891014!4d15.0283336?hl=cs-CZ>,
10. března 2021

Obrázek č. 3 - Mapa s umístěním Farmy Bláto mezi okolními obcemi

Dostupné z:

<https://www.google.com/maps/place/285+04+Uhl%C3%ADrské+Janovice/@49.8461182,15.0283205,11z/data=!4m2!3m1!1s0x470c68a95564baab:0x400af0f66160990?hl=cs-cz>, 11. března 2021

4.2 Farma Bláto

Obrázek č. 4 - Logo Farmy Bláto

Dostupné z: <http://www.farma-blato.cz>, 12.března 2021

Farma Bláto je velice zajímavým venkovským prostorem, majitelé zde chovají mnoho zvířat, vyrábějí regionální produkty a pořádají akce pro veřejnost. Zde jsou shrnuty základní informace o farmě.

Rodina Šichova chová na své farmě 20 kusů mléčného skotu, z toho 18 kusů plemene Brown Swiss a 2 kusy plemene Jersey. Tato plemena jsou známa svou mléčnou užitkovostí. Vedle toho má ve stádu 11 jalovic od 6 měsíců do 2 roků a 4 narozená telata do 6 měsíců. Telata pocházejí od plemene Brown Swiss.

Skot se pohybuje převážnou část roku volně na rozlehlé pastvině. Z kravína má přístup na Kolonádu, což je venkovní přístřešek mezi kravínem a pastvinou. Krávy jsou dojeny jednou denně v automatické dojárně, umístěné v nově zbudované stodole. Zootechnickou činnost má na starosti manželka pana Šicha.

Roční produkce mléka na 1 ks dojnice je v průměru 7000 litrů. Mléko je převážně využíváno na výrobu vlastních sýrů, zbytek mléka je určen k přímému prodeji ve faremním obchůdku, ke zpracování dalších mléčných produktů a i k vlastní spotřebě. Na farmě mají i vlastní sýrárnu, která se skládá z výrobní místnosti, balicí místnosti a z chladicího a zracího boxu.

Zajímavostí je, že se krávy pravidelně účastní "Národního šampionátu" plemene Brown Swiss, který se koná každé dva roky v Brně na výstavišti v rámci "Národní výstavy

hospodářských zvířat". V roce 2017 byla jalovice Eliška oceněna 2. cenou v kategorii jalovic. Jedná se o jedno z prvních odchovaných telat na této farmě.

Vedle skotu mají na farmě své místo i kozy, kterých chovají 8 a 3 kůzlata. Kozy mají svůj domov na "Kozínštejně". Výrobu kozích sýrů od letošního roku již nezajišťují, vzhledem k tomu, že náklady na výrobu jsou příliš vysoké. Dále chovají i hejno slepic a hus. Ostatní zvířectvo je zastoupeno v jednotkách kusů - kachny, králíci, oslíci, daňci, prase Pepina, páv a v nedalekém rybníku v Žíšově i ryby.

Na farmě pracuje 8 lidí, z toho 2 členové rodiny. O živočišnou část se na farmě vedle manželky pana Šicha starají ještě 2 pracovníci. Tito 2 pracovníci zajišťují zároveň technické služby - provoz zemědělské techniky a údržbu na farmě. Výrobu sýrů zajišťují včetně balení a přípravy pro rozvoz 2 pracovníci. Jeden pracovník zajišťuje prodej sýrů ve faremním obchůdku a rozváží sýry a ostatní produkty do obchodů a restaurací. Administrativu, mzdy a obchodní činnost zajišťuje 1 pracovník. Provoz v restauraci a v dalších objektech zajišťují brigádníci.

Farma Bláto hospodaří na 60ti hektarech půdy. Z toho je 40 hektarů orné půdy a 20 hektarů travnatého porostu. V rozlehlém areálu se nachází prostory na ustájení zvířat, venkovní výběhy, louky a pastviny pro krávy, ale také budovy s technickým zázemím farmy. Někteří zvířata se však v areálu pohybují i samovolně.

Na orné půdě farma pěstuje žito a ječmen, obilné směsky, občas i kukuřici. Tyto plodiny slouží k plné spotřebě jako krmivo pro mléčný skot. Na sklizeň obilovin si farma najímá firmu, která jim tuto práci provádí. Část travnatého porostu je sekána, sušena a vlastními silami zpracována do balíků. Seno slouží jako krmivo pro hospodářská zvířata. Zbytek luk je využíván jako pastvina pro mléčný skot

Mléčné výrobky kupují zákazníci ve faremním obchůdku - "Koloniále na statku", který majitelé sami zbudovali, ale i v partnerských farmářských prodejnách v Praze nebo na farmářských trzích. Odebírají je i firmy - hotely, restaurace, vinotéky a cateringové společnosti. Zákazníci mohou zakoupit přímo na farmě mléko, sýry tvrdé, polotvrdé s

alpskou recepturou, čerstvé zrající i nakládané, jogurty, domácí Blat'áček, Termík, máslo a zmrzlinu.

Kromě Koloniálu na statku manželé také provozují restauraci Maštal, zmrzlinový a mléčný bar. Vybudovali Prozatimní divadlo Kravín, Stromostan na přespávání a bioplynovou stanici, jejíž palivo využívají k vytápění sezónních ubytovacích prostor pro zaměstnance.

Od roku 2020 si na farmě pro návštěvníky připravili "Lesní bar" - v novém posezení v prostředí lesa, v příjemném stínu stromů a s výhledem na pastvinu s krávy si mohou pochutnat na grilovaných specialitách, pivu, limonádě, kávě a domácích sýrech.

Na webových stránkách farmy nalezneme popis farmy v tomto znění: "Farma Bláto je vyhlášená výrobou tvrdých a polotvrdých zrajících sýrů s alpskou kulturou, z kvalitního mléka z pastvy podle několik set let starých receptur. Sýraři se o ně po několik měsíců starají ve zracích místnostech v útrokách kamenného statku. Než se dostane sýr na Váš stůl, projde až stokrát jejich rukou. Každodenní péče se nakonec odráží v neskutečný gurmánský zážitek. Farmu vede rodina Pavla Šicha – výtvarníka, který zde nechává otisk v každé citlivě zrekonstruované budově a obnovuje tak duch prvorepublikového statku." (<http://www.farma-blato.cz/o-farme>, 3.března 2021)

V regionální brožuře z Kutnohorska nalezneme tuto charakteristiku chovu a výroby sýrů na Farmě Bláto: "Na statku v Blátě se věnujeme pastevnímu chovu krav Brown Swiss a Jersey. Náš dobytek má celoroční přístup na pastviny, které poskytují dostatek kvalitní přirozené stravy a pohybu. Nepřikrmujeme siláží, ani senáží. Díky tomu je naše mléko sladké, prosté bakterií máselného kvašení, obsahuje až pětkrát více omega - 3 mastných kyselin a vitamínů, než mléko s řízeným intenzivním krmivem. Toto jedinečné mléko umožní vyrábět naši sýrárně zrající Alpské sýry s přírodní kůrkou, které odpočívají v našich sklepích od několika měsíců až do jednoho roku. Na našich pastvinách našlo domov také stádo koz Anglonubijských, které nám poskytují sezónní mléko na výrobu čerstvých kozích sýrů. Zrající sýry vyrábíme dle starých receptur z horských oblastí Jižního Tyrolska, Švýcarska a Francie. Vyrábíme zejména polotvrdé sýry Mlynář (Alpkäse), Mondijé (Morbier), Ementál, Gruyere, tvrdé sýry Vidlák (Bergkäse) a Granát (Grana).

Šetrným přístupem k přírodě a precizní výrobou potravin se snažíme ukázat našim dětem, že to lze." (Kutnohorsko regionální produkt - Katalog certifikovaných výrobků, služeb a zážitků - brožura z regionu)

4.2.1 Historie statku na Blátě

Původně hospodářskou usedlost na Blátě - statek vlastnil pan Bernard Mandelík se svou rodinou. Poblíž usedlosti stála i cihelna. V části hospodářských budov byla chovná stanice skotu a prasat. V roce 1948 v rámci kolektivizace zemědělství byl statek rodině Mandelíkových odebrán a komplex byl přidělen k hospodaření vzniklému Státnímu statku Uhlířské Janovice. Část rodiny odešla do Francie a část této rodiny zůstala v Čechách. V té době postavil Státní statek u hospodářské usedlosti dva bytové domy o třech patrech pro své zaměstnance. Po čtyřicetiletém hospodaření za socialismu byla usedlost i s hospodářskými budovami značně poničena, vykradena a zplundrována. Vše dospělo až k úplnému krachu. Po sametové revoluci, v roce 1992 byla navráćena půda ve velmi špatném stavu i hospodářská usedlost s budovami v restituci potomkovi rodiny Mandelíků. Potomek pana Mandelíka ještě hospodařil na restituované půdě několik let. Poté přenechal vedení hospodářství na bývalém osazenstvu Státního statku Uhlířské Janovice, které celé hospodářství přivedlo ke krachu. Jedna bytovka byla zbourána, cihelna byla také zbourána a areál byl využíván jako skládka komunálního odpadu. Tento rozpadlý statek s polnostmi koupil Pavel Šich, výtvarník z Prahy se svou ženou, absolventkou České zemědělské univerzity v Praze. Měli již své zázemí v mlýně nedaleko Bláta v obci Žíšov, kde bydlí i v současné době. Zde vlastní i chovný rybník. (Informace jsem čerpala od zaměstnankyně Městského úřadu v Uhlířských Janovicích a nejstaršího pamětníka obce Bláto.)

4.2.2 Založení Farmy Bláto

Rodinnou farmu řídí rodinní příslušníci, v tomto případě rodina Pavla Šicha, který farmu založil společně se svou manželkou.

O vzniku farmy říká sám Pavel Šich toto:

„Vize rodinné Farmy Bláto se začala formovat již v roce 1998, kdy jsme jako mladí nadšenci, já ještě jako student Akademie výtvarných umění a má žena Kačka jako

absolventka zemědělské školy, podnikli cestu z města Prahy do malé vsinky Žišov na Kutnohorsku. Městské tempo a všudypřítomný hon za domnělým úspěchem, zakončený kulturním zážitkem v nákupním košíku v supermarketu, se stal pro nás zcela nestravitelný. S mladickým nadšením jsme se vrhli do rekonstrukce zchátralého mlýna a rybníka. Zcela jsme propadli rytmu přírody a životu na venkově. Od roku 2012 jsme rozšířili naši zemědělskou činnost do nedaleké obce Bláto, kde jsme začali rekonstruovat bývalý areál JZD. Hospodaření na statku jsme zaměřili na pastvinářské zemědělství s mléčnou produkcí. Chováme krávy Brown Swiss a Jersey. Na farmě také chováme stádo koz Anglonubijských, Hnědých i kříženek. Můžete u nás potkat i ovce, osly, všemožnou drůbež a daňky.

Naším zvířatům se věnujeme s lázeňskou péčí a oni nám za to oplácejí výborným kvalitním mlékem z pastvy. Takové mléko je zdraví prospěšné, obsahuje zvýšený podíl vitamínů a omega 3 mastných kyselin. Naše krávy jsou pasené jen na jetelotravním a lučním porostu. V kravínu jsou krmeny pouze senem a jádrem. Na naší farmě je zcela zakázáno krmit mléčný dobytek siláží či senáží. Není pro nás důležitá kvantita, ale kvalita mléka a zdraví našich zvířat.“ (O vzniku farmy. Dostupné z: <http://www.farma-blato.cz/o-farme>, 3.března 2021.)

4.2.3 Chov zvířat

PLEMENO KRAV BROWN SWISS A JERSEY

Brown Swiss (švýcarský hnědý skot) je jedním z nejstarších a nejpočetnějších plemen skotu. Jak pojmenování napovídá, pochází ze Švýcarska z kantonu Schwyz. Plemeno je rozšířené zejména v západní Evropě, ale i v USA, Kanadě nebo v jižní Americe. Má střední až větší tělesný rámec, dospělí jedinci dosahují hmotnosti 550 - 650 kg a jsou vysokí v kohoutku 135 - 140 cm. Typické zbarvení tohoto plemene je světle hnědé až šedé. Jeho užitkovost je zařazena jako smíšená mléčno-masná, ale více je plemeno využíváno na mléčnou produkci. Mléko je velmi kvalitní a využívá se hlavně při výrobě sýrů a másla. Každá kráva nadojí denně od 18ti do 25ti litrů mléka, což je cca. o polovinu méně, než mléčné plemeno Holštýn, mléko však obsahuje kvalitní složky bílkovin, které jsou pro člověka lépe stravitelné. Obsahuje více tuku - 4,5 % až 6 %, díky

tomu mají mléčné výrobky jinou chuť - mléko je vhodné na výrobu sýrů - zrajících i čerstvých, jogurtů nebo másla. Mléčná užitkovost se za normovanou laktaci, která činí 305 dnů, pohybuje v rozmezí 6000 kg až 8000 kg mléka. Předností tohoto plemene je především nenáročnost, pevná konstituce spolu s velmi dobrými končetinami a dlouhověkost. "Brownswissky", jak se kravám tohoto plemene lidově říká, jsou velmi odolné, proto vydrží a mohou se pást venku i v zimním období.

Dalším plemenem, které na Farmě Bláto chovají, je Jersey původem z Anglie, patřící mezi nejstarší dojná plemena na světě, známé již po šest století. Jeho mléčná produkce je vhodná pro výrobu másla. Jde o fyzicky nejmenší dojné plemeno na světě, po staletí se jeho mléko využívá k výrobě sýrů, protože má nejvyšší obsah tuku a bílkovin ze všech dojných plemen. (Čerpáno z: <https://www.agropress.cz/brown-swiss/> a <http://www.farma-blato.cz/o-farme>, 11.března 2021)

Obrázek č. 4 - Krávy plemene Brown Swiss chované na Farmě Bláto
Dostupné z: <http://www.farma-blato.cz/o-farme>, 10.března 2021

KOZY

S chovem koz začala farma v roce 2012 nejprve chovem míšenek, postupem času se však zaměřili na chov koz Anglonubijských. Jedná se o zajímavé a efektivní plemeno vyšlechtěné na Britských ostrovech jako křížené plemeno indických a súdánských koz s

anglickými mléčnými kořeny. Plemeno se vyznačuje vysokou mléčnou užitkovostí a kvalitou mléka. Jsou většího tělesného rámce na vysokých nohách s typickou klabonosou hlavou a širokýma svislýma ušima. Kozy se na farmě kromě mléčné produkce staly i všudypřítomnými zvědavými společníky, se kterými se návštěvníci rozhodně nenudí a mohou si je i pohladit.

RYBY

Chovu ryb se farma věnuje nejdéle, první kroky v rybníkářství provedli Šichovi již v roce 1998 v rybníku v Žišově. Od té doby se v rámci rybiho hospodářství posunuli až k roční produkci 7 tun ryb. V chovu ryb se zaměřují na přirozenost a přírodní stravu. Vysazují pouze tolik ryb, aby byl zachován přirozený výživový koloběh rybníka. Maso od ryb z Bláta je pevné s minimálním obsahem tuku a podkožního tuku. Ryby vyrůstají v průtočném odbahněném rybníku, proto jejich maso voní čerstvostí. Chovají zejména kaprovité ryby, jako je Kapr a Amur, dále také Candáty, Štiky, Líny, Okouny a Úhoře.

DRŮBEŽ A OSTATNÍ

Slepice, kachny a husy jsou také nedílnou součástí chovu na farmě Bláto. Slepice se po farmě pohybují volně a každý den snesou něco přes 20 vajec, toto množství pokryje vlastní spotřebu majitelů a zbyde i pro přátele z blízkého okolí a zákazníky Koloniálu na statku. Dále můžeme na farmě vidět chov králíků a volně se pohybujícího páva, který slouží pro okrasu a chodí po celém areálu farmy. Chov oslíků a daňků mají majitelé především pro potěšení a zábavu. Populárním zvířetem na farmě je prase jménem Pepina, které se také pohybuje samovolně po farmě a zpříjemňuje pobyt návštěvníkům. (Informace o zvířatech čerpány z webových stránek farmy: <http://www.farma-blato.cz/o-farme>, 30.prosince 2020.)

4.2.4 Produkce

Farma Bláto se zabývá především výrobou mléčných výrobků a svůj sortiment stále rozšiřuje.

SÝRY

Asi nejvýznamnějším výrobkem jsou zrající horské sýry z kravského mléka, vyráběné dle starých receptur z oblastí Jižního Tyrolska, Švýcarska a Francie. Vyrábí sýry polotvrdé - Mlynář (Alpkäse zrající 3 až 5 měsíců), starý Mlynář (zrající více jak 6 měsíců), Mondijé (Morbier s dobou zrání 3 měsíce) a Gryjér (Gruyere zrající 4 měsíce. Dále také tvrdé sýry jako je Vidlák (Bergkäse) tento sýr lze nazvat "vlajkovou lodí" sýrárny v Blátě, na jeden bochník sýra se spotřebuje až 100 litrů vysokotučného kravského mléka s minimálním obsahem tuku 4,5%. Sýr zraje na dřevěných prknech nejméně 8 měsíců, čím je starší, tím má intenzivnější chuť. Druhým tvrdým sýrem je Granát (Grana), který je výborný také po zrání více jak 8 měsíců.

Ochutnat můžeme také sýr z kozího mléka pojmenovaný Tvrdej Kozel. Dalším druhem je polotvrdý sýr Exklusiv (Alpkäse), který farma vyrábí v několika chuťových variacích jako například chilli, pepř nebo s příchutí medvědího česneku. V letošním roce však s výrobou kozích sýrů nepokračují.

Čerstvé sýry jsou základem výroby, farma nabízí několik druhů příchutí, ať přírodní, s bazalkou, česnekem, pepřem, s chilli nebo nakládané. Hodí se na snídani, lehké občerstvení, do zeleninových salátů, s rajčátky nebo i na grill.

Specialitou je sýr Halloumi, jedná se o polotvrdý sýr. Klasické Halloumi pochází z Kypru a je to kombinace kravského/kozího/ ovčího mléka. Na Blátě si upravili recepturu a vyrábějí tento sýr pouze z mléka kravského. Barvou a konzistencí velmi připomíná mozarellu a má lehce slanou chuť. Prodává se v půlkulatých bochnících o váze 300 až 350 gramů.

MLÉKO

Mléko z pastvy - jelikož na Farmě Bláto chovají krávy a kozy ve volném chovu s celoročním přístupem na pastviny, přijímají zvířata dostatek kvalitních živin a jejich mléko vyniká až několikanásobným obsahem vitamínů, nenasycených mastných kyselin a karotenů, než je tomu u krav chovaných ve stáji. Při krmení nepoužívají siláž ani senáž. V České republice je takové mléko na trhu jedinečné a vzácné. Prodává se ve skleněných lahvích o obsahu 0,75 litru.

MLÉČNÉ VÝROBKY

JOGURTY - jogurty vyrábí Farma Bláto z plnotučného kravského mléka jen za pomoci termofilních kultur bez dalších přísad jako je sušené mléko nebo zahušřovadla. Do ochucených jogurtů přidávají marmeládu od dodavatele. Výrobky jsou "Jogurt z pastvy", "Jogurt jahodový, malinový, borůvkový" a "Jogurtový nápoj borůvkový".

KEFÍROVÉ A ACIDOFILNÍ MLÉKO - je zdrojem mnoha živin - obsahuje vápník, bílkoviny a vitamíny.

BLAŤÁČEK - jedná se o domácí Pribináček bez zahušřovadel a konzervantů, vyráběný z tvarohu a smetany. Vyráběný je ve dvou příchutích - vanilkový a čokoládový.

TERMÍK - se vyrábí z čerstvého tvarohu, pudinku, vajec z místního chovu a čokolády. Je to lehká sladká pochoutka vhodná na svačinu.

MÁSLO - je vyráběné z mléka od Blat'áckých kraviček, které žijí na volných pastvinách, proto má máslo svěží a přírodní chuť.

ZMRZLINA - zmrzlinu vyrábí farma z mléka a smetany vlastní produkce a z čerstvých vajec slepic z volného chovu. Ve svém Koloniále na statku nabízí při víkendových akcích mnoho příchutí - ovocné, čokoládové, oříškové, mátové a další netradiční příchutě a snaží se co nejvíce používat lokální suroviny.

(Informace o výrobcích čerpány z webových stránek farmy: <http://www.farma-blato.cz/zrajici-horske-syry>, <http://www.farma-blato.cz/cerstve-syry>, <http://www.farma-blato.cz/mleko>, <http://www.farma-blato.cz/mlecne-vyrobky>, <http://www.farma-blato.cz/zmrzlina>, 30.prosince 2020.)

Obrázek č. 6 - Sýr z Farmy Bláto

Dostupné z: <http://www.farma-blato.cz/gallery?g=12>, 15.března 2021

4.2.5 Akce pro veřejnost

Mezi akce pro veřejnost patří například kulturní a společenské akce, jejichž kalendář farma zveřejňuje na svých webových stránkách.

Pro školy a školky farma nabízí exkurze, které dětem poskytují poznání venkovského života a nevšední zážitek v přírodě. V rámci výukového programu "Cesta mléka - z pastvy až na stůl" se děti seznámí se zvířaty, která dávají mléko (krávy, kozy a ovce) a s jejich potřebami. Také se dozví něco o plemenech, jak se dojí, co všechno se z mléka vyrábí a podívají se i do místní sýrárny. Zvířata si mohou zkusit samy nakrmit. Program exkurze je sestaven z mnoha aktivit - her a úkolů, které děti zaujmou a zároveň se i něco naučí. (Informace o exkurzích pro školy a školky dostupné na webových stránkách Spolku přátel z Bláta: <http://blatospolek.cz/exkurze/exkurze-pro-skoly-a-skolky/> 30.prosince 2020.)

Další možností jsou exkurze s ochutnávkou místních produktů. Farma Bláto je vyhlášená výrobou tvrdých a polotvrdých zrajících sýrů z kvalitního mléka plemene Brown Swiss z pastvy podle starých receptur. O sýry se starají ve své sýrárně na statku několik měsíců, aby měly tu správnou vyzrálou chuť. V rámci této exkurze se můžete těšit

na prohlídku farmy, ukázkou sýrárny a na závěr ochutnávku produktů vyrobených na farmě. (Informace o exkurzích s ochutnávkami místních produktů dostupné na webových stránkách Spolku přátel z Bláta: <http://blatospolek.cz/exkurze/exkurze-s-ochutnavkou-produktu-farmy-blato/> 30.prosince 2020.)

Farma nabízí i možnost uspořádání svatebního obřadu a hostiny. Zajistí nevšední prostory, poctivé jídlo a pití od lokálních dodavatelů a z produktů vyrobených na farmě. (Informace o možnosti svateb na Farmě Bláto dostupné na webových stránkách Spolku přátel z Bláta: <http://blatospolek.cz/svatby/>, 30.prosince 2020.)

Další zábavnou a moderní aktivitou, kterou farma nabízí, je možnost školení či teambuildingů na statku v originálních venkovských prostorech. Vhodné pro firemní konference, prezentace, workshopy nebo párty. V rámci občerstvení je zajištěn catering z produktů farmy a od lokálních dodavatelů. (Informace o pronájmu prostor na statku v rámci teambuildingu nebo školení dostupné na webových stránkách Spolku přátel z Bláta: <http://blatospolek.cz/firemni-akce/> 30.prosince 2020.)

Manželé Šichovi vybudovali z bývalé stodoly "provizorní Divadlo Kravín". Vnitřní prostředí je laděno zcela venkovským stylem - pódium i místa k sezení jsou vytvořena z balíků slámy. Během prázdninových víkendů probíhá v divadle řada kulturních akcí, které farma již několik let úspěšně pořádá. Mají zde i promítací plátno, proto je v repertoáru divadla také promítání časosběrných dokumentů - například od Jaroslava Duška, který měl na farmě i několik řečnických přednášek. Další víkend patří rodinám s dětmi, kdy na farmu zavítá divadelní spolek s pohádkou pro děti.

V roce 2020 v srpnu na farmě premiérově proběhlo "Lesní kino na Blátě". Pro návštěvníky byl promítnut nový film Havel, jednalo se o historicky první filmové představení uskutečněné v areálu farmy pod širým nebem. Promítání doplnily svíčky na stolech, lesní vzduch a praskání ohně. Po skončení filmu měli návštěvníci možnost ochutnat z připraveného občerstvení v Lesním baru farmy.

V roce 2015 byl založen "Spolek přátel z Bláta, z.s.", aby svojí činností kulturně a společensky obohatil rozvoj již fungující farmy.

Podle zpětné vazby od návštěvníků víkendových akcí, představení a divadel, která je poskytnuta majitelům farmy buď osobně na místě při konání akce nebo následně prostřednictvím sociálních sítí, lze považovat kulturní program, který vždy přiláká velké množství diváků - převážně lidí z nejbližšího okolí - za vydařený. (Letní kino, Spolek přátel z Bláta a reakce návštěvníků dostupné z: <http://blatospolek.cz/kalendar-akci/promitani-filmu-havel/>, 9.března 2021.)

4.2.6 Možnosti dalšího rozvoje farmy

Největším plánem do budoucna je pro manžele Šichovi jednoznačně vytvoření a zajištění možnosti ubytování pro návštěvníky na farmě. V současné chvíli již mají plány, jaké by ubytování mělo být a chystají poněkud neobvyklý způsob, jak ještě více rozvinout agroturistiku v souvislosti s jejich farmou. Jak sami říkají: "Nebude to rozhodně nic obyčejného, jak je naším dobrým zvykem". Plánují totiž takzvaný "glamping", který se stává populárním i na jiných místech v České republice. Jsou různé způsoby, jak glamping může vypadat, manželé Šichovi si vybrali předělání starého auta - veteránu na útulné ubytovací zařízení v přírodě.

Samozřejmostí v dalším rozvoji farmy je neustálé přestavování starých poškozených budov, jelikož se jedná o rozlehlý areál a je stále co vylepšovat. Rekonstruují také přilehlý bytový dům pro potřeby ubytování zaměstnanců a sezónních pomocníků a spolupracovníků na farmě. Stálé drobné úpravy na stávajících budovách, kravíně, sýrárně a přístřeškách pro zvířata a mláďata, jsou každoroční povinností.

Obrázek č. 7 - Koloniál na statku

Dostupné z: <http://www.farma-blato.cz/gallery?g=6>, 15.března 2021

5 Dotazníkové šetření

5.1 Metodika výzkumu

Pro vypracování druhé poloviny praktické části jsem ke zjištění dat vybrala metodu dotazníkové šetření. Dotazník byl vypracován online přes webovou stránku www.google.com, kde lze dotazníky snadno vytvářet. Byl určen především pro obyvatele Uhlířských Janovic a okolí, případně pro lidi, kteří mají v tomto regionu své chaty a farmu Bláto znají. Po vytvoření jsem dotazník sdílela na Facebookových stránkách "UHLÍŘSKÉ JANOVICE a okolí - nabídka, poptávka, bazar, výpomoc. a Uhlířsko Janovický Region, do těchto skupin jsem se přidala jako člen a administrátoři skupin mi sdílení dotazníku schválili. Hlavním úkolem dotazníku bylo zjistit, jestli obyvatelé obce farmu znají, zda na farmě nakupují výrobky a zúčastňují se akcí pro veřejnost. Dalším zásadním zjištěním bylo, jak obyvatelé farmu přijímají a jestli ji považují jako přínosnou pro obec. Otázky byly vytvořeny tak, aby pokryly základní informace o tom, co farma nabízí a jakým způsobem přispívá k rozvoji obce. Výsledné odpovědi nám dají představu o tom, jaké povědomí obyvatelé obce o farmě mají, jestli ji navštěvují a jaký mají názor na to, že se farma v jejich obci nachází.

V úvodu dotazníku byli respondenti seznámeni se základními informacemi souvisejícími s mým výzkumem. Zdůrazněno bylo také to, že se jedná o anonymní dotazník, který zabere jen pár minut na vyplnění. Vysvětlila jsem, k čemu dotazník bude sloužit a že jeho výsledky mi pomohou při psaní mé bakalářské práce.

Všechny dotazníky jsem po obdržení vyhodnotila a zpracovala výsledky pomocí grafů a zobrazení v procentech.

5.2 Výsledky dotazníkového šetření

Celkově jsem obdržela 36 vyplněných dotazníků od obyvatel obce Uhlířské Janovice a okolí. Jelikož se jednalo o online dotazníky, nemusela jsem žádné dotazníky díky jejich neúplnosti vyřazovat. Všechny potřebné odpovědi byly vyplněny. Pouze v závěrečné deváté otázce na vlastní názor se nevyjádřili všichni respondenti, což ale neovlivnilo celkové výsledky dotazníku, jelikož se jednalo pouze o doplňující otázku. Dotazování vyplňovali dotazník online po rozkliknutí mnou sdíleného odkazu. Každá

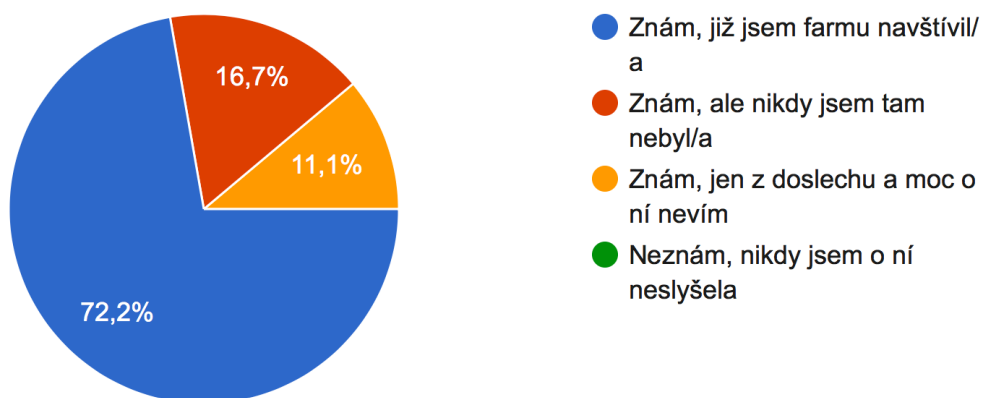
otázka měla několik variant odpovědí a bylo možné označit jen jednu odpověď u každé otázky.

První otázka dotazníku: **Znáte Farmu Bláto ?**

Tato otázka byla základní, zda-li dotazovaní Farmu Bláto znají, rozhodla jsem se pro čtyři varianty odpovědi. Všichni dotazovaní farmu znají, nikdo neodpověděl, že ji nezná a nikdy o ní neslyšel. 72,2 % dokonce odpovědělo, že farmu již navštívilo. 16,7 % farmu, zná, ale zatím tam nebyli. A 11,1 % obyvatel obce Uhlířské Janovice a okolí farmu také zná, ale jen z doslechu a moc informací o ní neví.

1. Znáte Farmu Bláto ?

36 odpovědí

Zdroj: Vlastní zpracování pomocí grafu Google

Graf č. 1 - Znalost Farmy Bláto

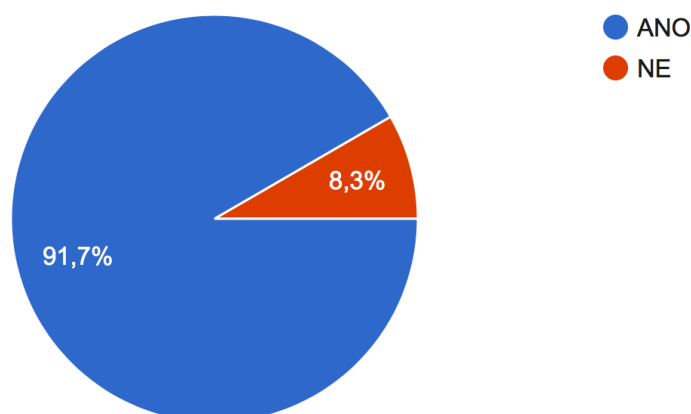
Druhá otázka mého dotazníku: **Víte, že Farma Bláto prodává své výrobky ve vlastním "Koloniále na statku" ?**

Tato otázka byla také informační. Dotazovaní měli pouze dvě možnosti odpovědi. Ano, vím, že Farma Bláto prodává své výrobky ve vlastním "Koloniále na statku" odpovědělo

91,7 % lidí. 8,3 % respondentů neví, že na farmě se nachází Koloniál, kde si můžete místní výrobky koupit.

2. Víte, že Farma Bláto prodává své výrobky ve vlastním "Koloniále na statku" ?

36 odpovědí

Zdroj: Vlastní zpracování pomocí grafu Google

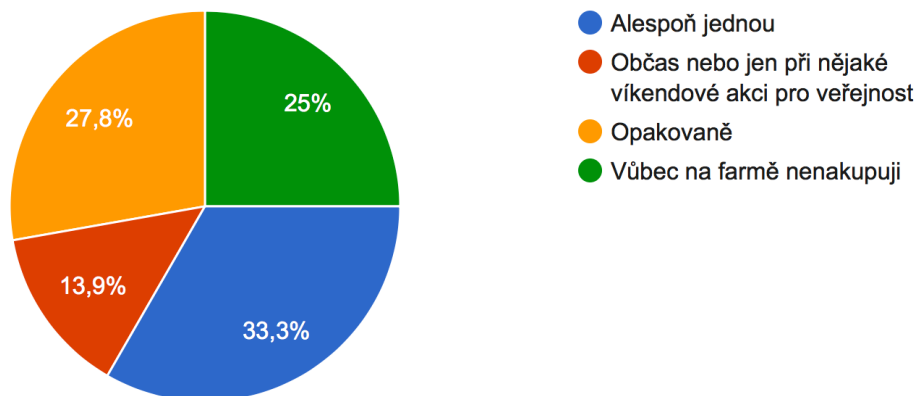
Graf č. 2 - Koloniál na statku

Třetí otázka: Nakoupili jste již někdy výrobky z Farmy Bláto ? Pokud ano, jak často na místní farmě nakupujete ?

Na třetí otázku měli respondenti k dispozici 4 odpovědi, jestli na farmě nakupují místní produkty a jak často. Dá se říci, že procenta odpovědí byla téměř vyrovnaná. První odpověď, kterou bylo možné zvolit, obyvatelé určili, že na farmě nakoupili alespoň jednou, ve druhé odpovědi nakupují regionální výrobky občas nebo jen při nějaké víkendové akci, třetí odpovědi jsme se dozvěděli, kolik procent obyvatel nakupuje na farmě pravidelně. Z těchto výsledků můžeme určit, že 75 % všech dotázaných návštěvníků na farmě již někdy domácí výrobky nakoupilo, pouze 25 % lidí na farmě vůbec nenakupuje.

3. Nakoupili jste si již někdy výrobky z Farmy Bláto ? Pokud ano, jak často na místní farmě nakupujete ?

36 odpovědí

Zdroj: Vlastní zpracování pomocí grafu Google

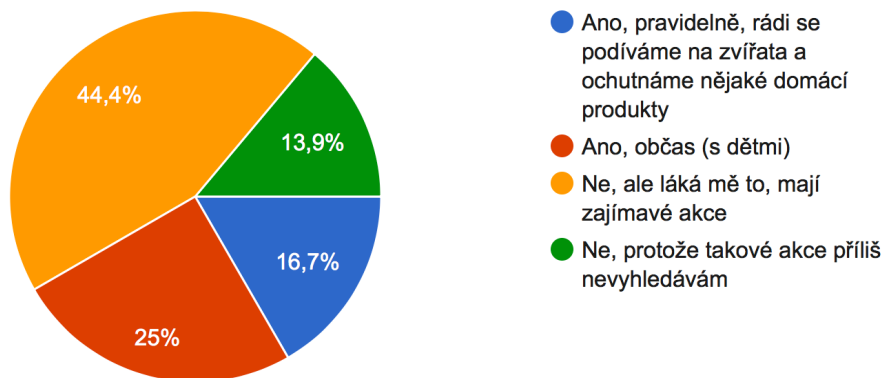
Graf č. 3 - Výrobky z Farmy Bláto

Čtvrtá otázka zněla takto: **Navštívili jste již někdy na Farmě Bláto nějakou akci pro veřejnost ?**

Čtvrtou otázkou jsem chtěla zjistit, jestli obyvatelé obce a blízkého okolí již někdy navštívili na Farmě Bláto nějakou akci pro veřejnost. Opět bylo možné vybírat ze čtyřech variant odpovědí. Lze říci, že většina dotazovaných buď akci navštívila nebo má zájem se v budoucnu nějaké akce zúčastnit, protože považují akce na farmě za zajímavé. Pouze 13,9 % respondentů odpovědělo spíše negativním způsobem. Ne, akci jsem nenavštívil(a), protože takové akce příliš nevyhledávám.

4. Navštívili jste již někdy na Farmě Bláto nějakou akci pro veřejnost ?

36 odpovědí

Zdroj: Vlastní zpracování pomocí grafu Google

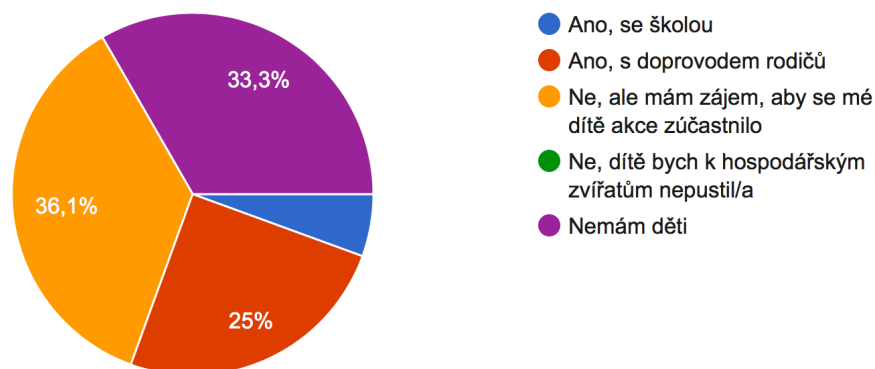
Graf č. 4 - Návštěvnost akcí pro veřejnost

Pátá otázka: Farma Bláto pořádá i akce a exkurze pro děti, kdy si mohou zvířata pohladit nebo nakrmit, zúčastnilo se Vaše dítě již nějaké akce ?

Další otázka mého dotazníku se týkala dětí, jelikož i pro ně jsou určeny některé akce, které Farma Bláto pořádá, a zároveň je v této době pro děti jistě velmi přínosné, když mohou být "blíže přírodě", poznat, jak se žije na venkově, v jakém prostředí vyrůstají mláďata a také si zvířata například pohladit nebo je i sami nakrmit. Rozhodla jsem se pro pět variant odpovědí. Třetina dotazovaných odpověděla, že nemá děti. Ostatní využili dalších možností. Více než třetina dětí se ještě akcí a exkurzí pro děti nezúčastnila, ale jejich rodiče mají zájem, aby se jejich dítě akce na farmě zúčastnilo. S doprovodem rodičů farmu navštívilo 25 % dětí. 5,6 % bylo na exkurzi za zvířaty se školou. Překvapivě nikdo nezvolil odpověď "ne, dítě bych k hospodářským zvířatům nepustil(a). Což považuji za dobrou zprávu.

5. Farma Bláto pořádá i akce a exkurze pro děti, kdy si mohou zvířata pohladit nebo nakrmit, zúčastnilo se Vaše dítě již nějaké akce ?

36 odpovědí

Zdroj: Vlastní zpracování pomocí grafu Google

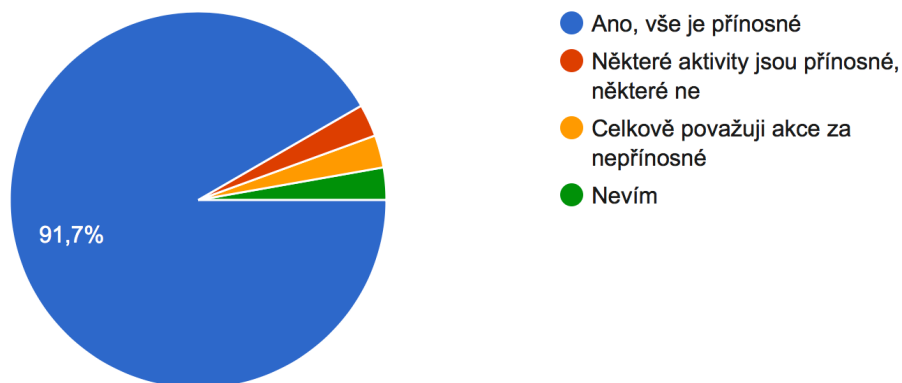
Graf č. 5 - Děti a akce na Farmě Bláto

Šestá otázka: **Považujete exkurze pro děti, ochutnávky sýrů, letní kino přednášky a divadlo, které Farma Bláto pořádá, za akce přínosné pro obec ?**

V další otázce jsem nabídla dotazovaným různé varianty akcí, které farma pořádá. Jejich úkolem bylo rozhodnout, zda-li si myslí, že jsou všechny tyto aktivity přínosné pro obec, jen některé nebo si myslí, že tento typ akcí není pro obec vůbec přínosný. 91,7 % obyvatel obce a blízkého okolí odpovědělo, "ano, vše je přínosné".

6. Považujete exkurze pro děti, ochutnávky sýrů, letní kino, přednášky a divadlo, které Farma Bláto pořádá, za akce přínosné pro obec ?

36 odpovědí

Zdroj: Vlastní zpracování pomocí grafu Google

Graf č. 6 - Akce pro veřejnost a jejich přínos pro obec

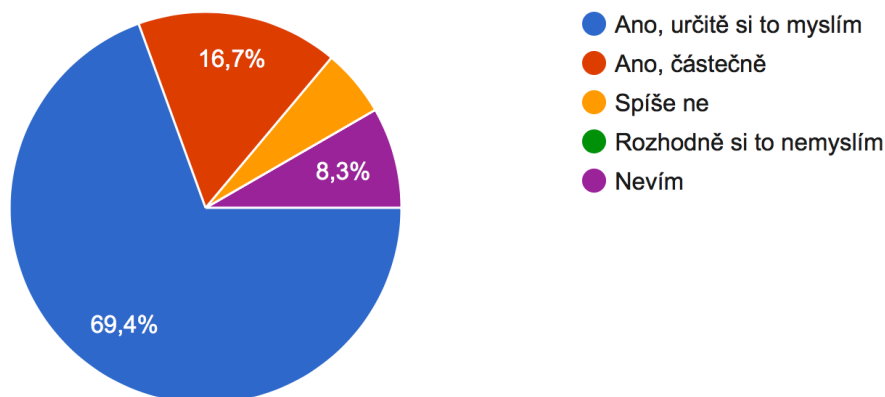
Sedmá otázka dotazníku: **Myslíte si, že Farma Bláto přispívá k rozvoji obce ?**

Sedmá otázka byla zaměřená na dotaz, zda-li si dotazovaní myslí, že Farma Bláto přispívá k rozvoji obce. Rozhodla jsem se respondentům nabídnout pět možností odpovědi. Nikdo neodpověděl, že si rozhodně nemyslí o farmě, že by k rozvoji obce nepřispívala. 69,4 % obyvatel si dokonce myslí, že určitě ano. Zdrženlivě - odpověď "nevím" zvolilo 8,3 % lidí.

7. Myslíte si, že Farma Bláto přispívá k rozvoji obce ?

36 odpovědí

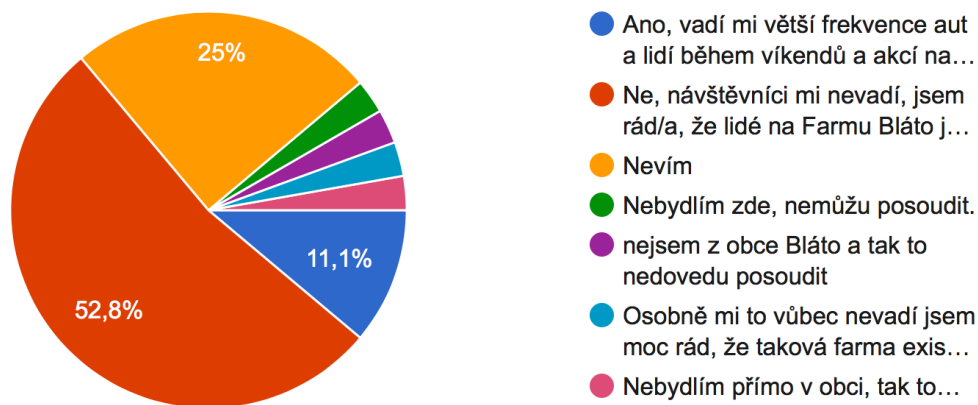
Zdroj: Vlastní zpracování pomocí grafu Google

Graf č. 7 - Farma Bláto a rozvoj obce

Osmá otázka byla položena takto: **O víkendech během akcí navštěvuje obec více lidí z okolí, považujete tuto skutečnost za rušivou (pohybuje se zde více aut) nebo jste naopak rádi, že do obce přijíždí lidé, aby si užili atmosféru na Farmě Bláto ?**

V další otázce jsem od dotazovaných chtěla zjistit, za jak moc rušivou považují skutečnost, že během akcí na farmě o víkendech obci navštěvuje více lidí - pohybuje se v obci například více aut. Rozhodla jsem se pro tři varianty odpovědi, čtvrtá byla otevřená "jiné" pro vlastní názor. Celkem se mi sešlo sedm různých druhů odpovědí. 52,8 % lidí odpovědělo "ne, návštěvníci mi nevadí, jsem rád(a), že lidé na Farmu Bláto jezdí. 25 % dotazovaných zvolilo svoji odpověď poněkud neurčitě "nevím". 11,1 % lidem vadí větší frekvence aut během víkendových akcí na farmě. Další odpovědi, které respondenti vyplnili jako "jiné" byly například: Nebydlím zde (přímo v obci), nemůžu posoudit., Nejsem z Bláta a tak to nedovedu posoudit., Nebydlím přímo v obci, tak to nemohu hodnotit. Jedna odpověď byla trochu v rozporu, jelikož respondent pravděpodobně nebydlí přímo v obci, tak napsal: "Osobně mi to vůbec nevadí, jsem moc rád, že taková farma existuje, ale když se vžiji do místních obyvatel, tak by mi to určitě vadilo."

8. O víkendech během akcí navštěvuje obec více lidí z okolí, považujete tuto skutečnost za rušivou (pohybuje s...by si užili atmosféru na Farmě Bláto ?
36 odpovědí

Zdroj: Vlastní zpracování pomocí grafu Google
Graf č. 8 - Víkendová návštěvnost obce

Devátá otázka byla otevřená: **Vlastní názor**

Na tuto otázku neodpověděli všichni respondenti, což však neovlivnilo výsledky šetření. Svoji odpověď sdílelo 13 dotazovaných, z nichž 12 napsalo svůj kladný názor na farmu. Pouze jeden člověk projevil svůj názor negativním způsobem, kdy napsal, že ho farma nijak neoslovila. Kladné odpovědi byly tyto:

- Fandím všem, kteří Farmu Bláto budují !
- Viděla jsem fotografie farmy, které mi ukázala vnoučata. Prostředí, ve kterém zvířata žijí, je moc pěkné. Měla jsem možnost ochutnat některé výrobky z farmy a byla jsem s nimi spokojena. Určitě existence farmy se svými výrobky i uspořádanými akcemi přispívá k rozšíření aktivit a vyžití obyvatel v blízkém okolí.
- Příjemné místo na výlet v hezké přírodě, kde se může člověk zastavit a něco si koupit. V místě býval kdysi Státní statek a vepřín.
- Bez farmy by v obci nic nebylo. Toto je určitě výborný směr zviditelnění.
- Farma Bláto se nám velmi líbila. Pro děti přínosná návštěva a poznání. Dobré občerstvení.

- Hezké prostředí, milí lidé, super na krátký výlet od nás na kole na zmrzlinu.
- Super, že taková farma je.
- Pokud by farma byla finančně soběstačná, potom je to výborné.
- Jsem moc rád, že v našem regionu něco takového vzniklo.
- Farmu navštívím jednou až dvakrát za léto a velmi se mi zde líbí.
- Farma Bláto je skvělá, ke zvířatům se člověk dostane velmi blízko, výrobky jsou velmi chutné, příjemné místo na víkendový výlet.
- Farma Bláto je velmi příjemným místem na celodenní výlet. Zvířata mají dostatek prostoru a jsou udržována v čistotě. Obchůdek s produkty z farmy, místní zmrzlina i kuchyně hovoří o kvalitě této farmy. Na své si mohou přijít u kulturní nadšenci, neboť zde v letních měsících probíhají vynikající divadelní představení, která jsou i v hlavním městě beznadějně vyprodaná. Těšíme se na další návštěvu.

5.3 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 36 obyvatel Uhlířských Janovic a okolí. Výzkum probíhal online formou ve facebookových skupinách místních obyvatel. Všichni respondenti Farmu Bláto znali, převážná většina ji již dokonce navštívila. O obchůdku Koloniál na statku téměř všichni vědí, třičtvrtě návštěvníků využili možnosti nakoupit si regionální výrobky. Dotazovaní, kteří mají děti vyjádřili svůj postoj pozitivním způsobem, buď jejich děti na farmě byly nebo mají zájem, aby se jejich děti nějaké exkurze zúčastnily. Nikdo neuvedl, že by měl strach děti pustit do blízkosti hospodářských zvířat. Společenské a kulturní akce, které farma pořádá pro veřejnost, považuje většina respondentů jako přínosné pro rozvoj obce. K otázce, zda obyvatelům obce vadí zvýšený počet lidí a aut během víkendových akcí, se vyjadřovali různě, v polovině případů však nemají s touto skutečností vůbec žádný problém. Dle vlastních názorů obyvatel lze říci, že jsou s farmou ve své obci spokojeni a mají na ni kladný názor.

6 Závěr

Na začátku bakalářské práce v teoretické části byly charakterizovány základní pojmy, které souvisí s venkovským hospodařením. Jednalo se o pojmy venkov, venkovská obec, venkovské sídlo, výhody a nevýhody života na venkově, živočišná a rostlinná výroba, malá (rodinná) farma, regionální produkt, ekologické zemědělství, agroturistika a soutěže "Vesnice roku" a "Farma roku".

Praktická část byla složena ze dvou částí, popisné a vlastního výzkumu. Popisná část se zaměřila na vybranou obec Bláto, která je částí města Uhlířské Janovice, kde se farma nachází a samotnou farmu - Farmu Bláto - její historii, charakter - chov zvířat, produkci, výrobu regionálních produktů a na akce pro veřejnost, které farma pořádá. Vlastní výzkum byl zaměřen na obyvatele města Uhlířské Janovice, obce Bláto a blízkého okolí. Data byla zjišťována pomocí online dotazníků na facebookových skupinách obyvatel. Hlavním úkolem bylo zjistit, jaké povědomí o farmě dotazovaní mají, zda a eventuálně jak často nakupují místní výrobky, jestli se jejich děti zúčastnily nějaké exkurze, zda farmu považují jako přínos pro rozvoj obce a nakonec mohli i vyjádřit svůj názor na farmu. Výsledky dotazníkového šetření byly zpracovány do přehledných grafů s procentuálními vyjádřeními odpovědí a popsány, jak dotazovaní obyvatelé na konkrétní otázky odpovídali.

Z výzkumu vyplynulo, že lidé, kteří na dotazník odpovídali, si myslí, že farma přispívá k rozvoji venkova a mají na ni vesměs pozitivní názor. Mají názor, že její fungování zcela určitě přispívá k rozvoji obce. Na farmě si mohou návštěvníci zakoupit regionální výrobky, být zde v blízkém kontaktu se zvířaty a zúčastnit se různých aktivit a akcí, které jsou určené jak pro děti, tak i pro dospělé. Všechny tyto aktivity, ke kterým se řadí i kulturní a divadelní představení, nově také Lesní kino a tradiční přednášky, besedy a exkurze, rozšiřují škálu vyžití v malé venkovské obci Bláto. Díky těmto všem kulturním akcím se farma totiž částečně stává i kulturním centrem dané oblasti. Za přínos pro rozvoj venkova lze také považovat fakt, že farmu navštěvují lidé ze vzdálenějšího okolí a za cíl víkendového výletu si ji vyberou i obyvatelé vzdálených větších měst. Lidé, kteří v regionu mají své chaty a rekreační objekty a pobývají zde o víkendech a prázdninách, patří již k tradičním návštěvníkům. Rádi využívají možnost dojet na kole nebo pěšky si zajít jen tak

na zmrzlinu, limonádu a odpolední občerstvení na farmu. To, že Koloniál na farmě nabízí zdravé výrobky ke koupi, je už pro řadu návštěvníků samozřejmostí a pravidelně zde nakupují. Přibývá i návštěvníků z Prahy, kteří jedou na farmu na celodenní výlet s malými dětmi, podívat se na zvířata a ochutnat místní sýry a speciality.

Farmě Bláto každoročně přibývají noví návštěvníci, kteří přijíždějí nejen za dobrými výrobky a podívat se na chovaná zvířata zblízka, ale také za stále větší nabídkou kulturního vyžití a v neposlední řadě zrelaxovat a odpočinout si v příjemném prostředí venkova.

Soutěž "Vesnice roku" byla v loňském roce, na základě projednání situace ohledně pandemie a rozhodnutí vyhlašovatelů, zrušena. Pořadatelé nechtěli přistoupit pouze na alternativní variantu soutěže, každoročně totiž obyvatelé obcí, starostové a starostky vynakládají spoustu energie a času na přípravu prezentací svých obcí a proto v současné době nebylo možné akci uspořádat v plném rozsahu. V letošním roce se situace v České republice stále nemění a proto se vyhlašovatelé soutěže "Vesnice roku" rozhodli soutěž nevyhlásit ani v roce letošním.

K naplnění cílů mé bakalářské práce došlo postupně. V teoretické části pomocí charakteristiky základních pojmů, které s tématem práce úzce souvisí. V praktické části bylo cílem popsat vybranou lokalitu (město, venkovskou obec a Farmu Bláto), což se podařilo splnit získáním potřebných informací o historii, současnosti a dalším rozvoji farmy. Seznámili jsme se s chovem zvířat, produkcí regionálních výrobků a také s dalšími aktivitami, které farma provozuje. Dalším cílem bylo zjistit od obyvatel jejich názor na farmu a její přínos k rozvoji venkovské obce. K tomuto účelu byl vytvořen online dotazník, kterým byli respondenti osloveni a na základě sběru informací byly vyhodnoceny a zpracovány výsledky, čímž došlo ke splnění dalšího cíle.

7 Seznam použitých zdrojů

7.1 Knižní zdroje, brožury a odborné články

MAJEROVÁ, Věra a kolektiv. *Český venkov 2008, Proměny venkova*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2008. ISBN 978-80-213-1991-0

MOUDRÝ st., Jan; MOUDRÝ ml., Jan; CHOVANEC, Tomáš; HUDCOVÁ, Eliška. *Malofaremní hospodaření*. Olomouc: Bioinstitut, o.p.s., 2019. ISBN: 978-80-87371-36-7 (brožovaná)

PĚLUCHA, Martin a kolektiv. *Rozvoj venkova v programovacím období 2007-2013 v kontextu reforem SZP EU*. Praha: IREAS, Institut pro strukturální politiku, o.p.s., 2006. ISBN: 80-86684-42-3

RNDr. PERLÍN, Radim. *Venkov, typologie venkovského prostoru* - odborný text

Kolektiv autorů ASZ ČR, *Selská revue č. 6 (září - říjen 2019)*. Praha: Redakce asociace soukromého zemědělství ČR, 2019. ISSN 2533-3607

Kutnohorsko regionální produkt - Katalog certifikovaných výrobků, služeb a zážitků

Uhlířské Janovice (stručný průvodce)

Rodinné farmy a společná zemědělská politika EU - publikace Asociace soukromého zemědělství ČR

Ing. STEHLÍK, Josef. *Desetiletí rodinných farem, Role rodinných farem v politice venkova a krajiny* - odborné prezentace předsedy Asociace soukromého zemědělství

7.2 Internetové zdroje

Soutěž o farmu roku. <https://www.asz.cz/> [online]. 5.března 2021. Dostupné z: <https://www.asz.cz/cs/soutez-o-farmu-roku/>

Soutěž o vesnici roku. <https://vesniceroku.cz> [online]. 2.března 2021. Dostupné z: <http://www.vesniceroku.cz>

Soutěž o vesnici roku. <https://vesniceroku.cz> [online]. 2.března 2021. Dostupné z: <http://vesniceroku.cz/o-soutezi/oceni>

O regionálních značkách a produktech. <http://www.lokalni-ekonomika.cz/> [online]. 5.března 2021. Dostupné z: http://www.lokalni-ekonomika.cz/marketing/regionalni_znacky.html

O regionálních značkách. <http://regionalni-znacky.cz/> [online] 11.března 2021. Dostupné z: <https://www.regionalni-znacky.cz>

O regionálních značkách. <http://regionalni-znacky.cz/> [online] 5.března 2021. Dostupné z: <https://www.regionalni-znacky.cz/arz/cs/o-nas/>

Článek o plemeni krav Brown Swiss. <http://agropress.cz/> [online] 5.března 2021. Dostupné z: <https://www.agropress.cz/brown-swiss/>

Webová stránka o Farmě Bláto. <http://www.farma-blato.cz> [online]. 5.března 2021. Dostupné z: <http://www.farma-blato.cz>

Základní informace o farmě a o zvířatech na webových stránkách Farmy Bláto. <http://www.farma-blato.cz> [online]. 30.prosince 2020. Dostupné z: <http://www.farma-blato.cz/o-farme>

Informace o výrobcích Farmy Bláto. <http://farma-blato.cz> [online]. 30.prosince 2020. Dostupné z: <http://www.farma-blato.cz/zrajici-horske-syry>, <http://www.farma-blato.cz>

blato.cz/cerstve-syry, <http://www.farma-blato.cz/mleko>, <http://www.farma-blato.cz/mlecne-vyrobky>, <http://www.farma-blato.cz/zmrzlina>

Domovská stránka obce Uhlířské Janovice. <https://www.uhlirskejanovice.cz> [online]. 5.března 2021. Dostupné z: <https://www.uhlirskejanovice.cz>

Článek o rostlinné výrobě. <http://zemedelskekomodity.cz/> [online]. 5.března 2021. Dostupné z: <http://www.zemedelskekomodity.cz/index.php/roslinna-vyroba-menu>

Informace o rostlinné výrobě. <http://eagri.cz> [online]. 12.března 2021. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/roslinna-vyroba/>

Informace o živočišné výrobě. <http://eagri.cz> [online]. 12.března 2021. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/zivocisna-vyroba/>

Spolek přátel z Bláta - akce pro veřejnost na Farmě Bláto. <http://blatospolek.cz> [online]. 30.prosince 2020. Dostupné z: <http://blatospolek.cz/exkurze/exkurze-pro-skoly-a-skolky/>, <http://blatospolek.cz/exkurze/exkurze-s-ochutnavkou-produktu-farmy-blato/>, <http://blatospolek.cz/svatby/>, <http://blatospolek.cz/firemni-akce/>

Logo Farmy Bláto. <http://www.youtube.com/> [online]. 12.března. Dostupné z: <http://www.farma-blato.cz>

Pohled na Uhlířské Janovice (Turistická vizitka). <http://cs.wander-book.com/> [online]. 12.března 2021. Dostupné z: <https://cs.wander-book.com/uhlirske-janovice-m1827.htm>

Mapa s umístěním Farmy Bláto. <http://www.google.com/> [online]. 10.března 2021. Dostupné z: <https://www.google.com/maps/place/Farma+Bláto+s.r.o./@49.891014,15.028334,8z/data=!4m5!3m4!1s0x0:0x4c22714de8665bea!8m2!3d49.891014!4d15.0283336?hl=cs-CZ>

Mapa s umístěním Farmy Bláto mezi okolními obcemi. <http://www.google.com/> [online]. 11.března 2021. Dostupné z:

<https://www.google.com/maps/place/285+04+Uhl%C3%ADřské+Janovice/@49.8461182,15.0283205,11z/data=!4m2!3m1!1s0x470c68a95564baab:0x400af0f66160990?hl=cs-cz>

Krávy plemene Brown Swiss chované na Farmě Bláto. <http://www.farma-blato.cz> [online]. 12.března 2021. Dostupné z: <http://www.farma-blato.cz/o-farme>

Koloniál na statku. <http://www.farma-blato.cz> [online]. 15.března 2021. Dostupné z: <http://www.farma-blato.cz/gallery?g=12>

Sýr z Farmy Bláto. <http://www.farma-blato.cz> [online]. 15.března 2021. Dostupné z: <http://www.farma-blato.cz/gallery?g=6>

8 Přílohy

8.1 Dotazník pro obyvatele obce

Dotazník pro dvě facebookové skupiny obyvatel Uhlířských Janovic a okolí.

Názory obyvatel města Uhlířské Janovice (a obce Bláto)

Vážení obyvatelé Uhlířských Janovic a okolí,

tímto bych Vás chtěla požádat o vyplnění krátkého dotazníku, který se týká Farmy Bláto, která se nachází ve Vaší blízkosti. Dotazník slouží svými odpověďmi jako podklad pro moji Bakalářskou práci na téma "Rodinná farma s regionálními produkty v malé obci". Údaje z dotazníku použiji na vyhodnocení mého průzkumu ohledně spokojenosti obyvatel obce s farmou a rozvojem obce. Dotazník je anonymní a zabere Vám jen pár minut času.

Děkuji Vám za odpovědi a pomoc při psaní mé Bakalářské práce.

Veronika Kripnerová, Česká zemědělská univerzita v Praze

1. Znáte Farmu Bláto ?

- a) znám, již jsem farmu navštívil/a
- b) znám, ale nikdy jsem tam nebyl/a
- c) znám, jen z doslechu a moc o ní nevím
- d) neznám, nikdy jsem o ní neslyšel/a

2. Víte, že prodává své produkty ve vlastním Koloniále na statku ?

ANO/NE

3. Nakoupili jste si již někdy výrobky z Farmy Bláto ? Pokud ano, jak často na místní farmě nakupujete ?

- a) alespoň jednou
- b) občas nebo jen při nějaké víkendové akci pro veřejnost
- c) opakovaně
- d) vůbec na farmě nenakupuji

4. Navštívili jste již někdy na Farmě Bláto nějakou akci pro veřejnost ?

- a) ano, pravidelně, rádi se podíváme na zvířata a ochutnáme nějaké domácí produkty
- b) ano, občas (s dětmi)
- c) ne, ale láká mě to, mají zajímavé akce
- d) ne, protože takové akce příliš nevyhledávám

5. Farma Bláto pořádá i akce a exkurze pro děti, kdy si mohou zvířata pohladit nebo nakrmit, zúčastnilo se Vaše dítě již nějaké akce ?

- a) ano, se školou
- b) ano, s doprovodem rodičů
- c) ne, ale mám zájem, aby se mé dítě akce zúčastnilo
- d) ne, dítě bych k hospodářským zvířatům nepustil/a
- e) nemám děti

6. Považujete exkurze pro děti, ochutnávky sýrů, letní kino, přednášky a divadlo, které Farma Bláto pořádá, za akce přínosné pro obec ?

- a) ano, vše je přínosné
- b) některé aktivity jsou přínosné, některé ne
- c) celkově považuji akce za nepřínosné
- d) nevím

7. Myslíte si, že Farma Bláto přispívá k rozvoji obce ?

- a) ano, určitě si to myslím
- b) ano, částečně

- c) spíše ne
- d) rozhodně si to nemyslím
- e) nevím

8. O víkendech během akcí navštěvuje obec více lidí z okolí, považujete tuto skutečnost za rušivou (pohybuje se zde více aut) nebo jste naopak rádi, že do obce přijíždí lidé, aby si užili atmosféru na Farmě Bláto ?

- a) ano, vadí mi větší frekvence aut a lidí během víkendů a akcí na farmě
- b) ne, návštěvníci mi nevadí, jsem rád/a, že lidé na Farmu Bláto jezdí
- c) nevím
- d) jiné (prostor pro vlastní odpověď)

9. Vlastní názor

Prostor pro vlastní odpověď s názorem na farmu nebo jiné vlastní hodnocení.